

**FILOZOFICKÁ FAKULTA UNIVERZITY
PALACKÉHO V OLOMOUCI**

KATEDRA SLAVISTIKY

Tradice oslav Nového roku v ruských a sovětských filmech: nový
smysl starých zvyků

The tradition of celebrating the New Year in Russian and Soviet
films: a new meaning of old traditions

Tradice oslav Nového roku v ruských a sovětských filmech: nový
smysl starých zvyků

VYPRACOVALA: Alena Benadová

VEDOUCÍ PRÁCE: Mgr. Jekatěrina Mikešová, Ph.D.

2015

Prohlašuji, že jsem práci vypracovala samostatně a uvedla všechny použité
prameny.

V Olomouci, 15. 4. 2015

podpis

Děkuji Mgr. Jekatěrině Mikešové, Ph.D., za konzultace, rady a připomínky, které mi během psaní mé bakalářské práce poskytla.

podpis

Obsah

1	Úvod.....	6
2	Svátek Nový rok.....	8
2.1	Původ oslav.....	8
2.2	Pohanské pojetí oslav Nového roku.....	8
2.2.1	Keltové.....	8
2.2.2	Slované.....	9
2.3	Křesťanské pojetí oslav Nového roku.....	10
2.3.1	Historie.....	10
2.3.2	Obyčeje.....	10
2.4	Silvestr.....	11
3	Nový rok v Ruské federaci.....	12
3.1	Nový rok v Rusku – historie.....	12
3.2	Nový rok v éře SSSR a po ní.....	13
3.3	Ruské pravoslavné Vánoce – Rožděstvo Christovo.....	14
3.3.1	Počátek Vánoc.....	14
3.3.2	Ruský sočelnik.....	15
3.3.3	Koledování a cukroví.....	16
3.3.4	Vánoční svátky.....	16
3.4	Starý Nový rok.....	17
4	Tradiční oslavy Nového roku.....	18
4.1	Zvyky a tradice.....	18
4.2	Jolka.....	18
4.3	Jídlo a pití.....	19
4.4	Děda Mráz.....	20
4.5	Sněhurka.....	21
4.6	Dárky.....	22
4.7	Tradice věštění.....	23
4.8	Novoroční projev hlavy státu.....	24
5	Oslavy Nového roku ve filmech.....	25
5.1	Nový rok a ruská kinematografie.....	25
5.1.1	Filmy na Nový rok.....	25

5.2	Nový rok ve filmech éry SSSR.....	25
5.2.1	Karnevalová noc.....	25
5.2.2	Ironie osudu aneb Rozhodně správná koupel.....	27
5.2.3	Staryj Novyj god.....	28
5.2.4	Čaroději.....	30
5.3	Film Ironie osudu aneb Rozhodně správná koupel v symbolech.....	32
5.3.1	Oblíbenost filmu.....	32
5.3.2	Zázrak.....	32
5.3.3	Symbol ironie.....	33
5.3.4	Hlavní hrdinka a její symbolika.....	33
5.3.5	Symbol zrcadla.....	33
5.3.6	Závěr.....	34
5.4	Nový rok ve filmech z 90. let 20. století.....	34
5.4.1	Operacija "S novym godom".....	34
5.4.2	Sirota Kazanskaja.....	35
5.5	Nový rok ve filmech 21. století.....	36
5.5.1	Ironie osudu aneb Virtuální román.....	36
5.5.2	Ironie osudu II.....	38
5.5.3	Tarif Novogodnij.....	39
5.5.4	Jolki.....	40
6	Závěr.....	42
7	Resumé.....	44
8	Zdroje informací.....	49

1 Úvod

Nový rok je v Rusku považován za nejvýznamnější státní svátek a ruští občané jej řadí na první místo, co se týče oblíbenosti. Celý den i celou noc probíhají bujaré oslavy a rodinná setkání. Nový rok je pro mnohé symbolem nového začátku a také je to svátek zázraků a splněných přání.

Na Nový rok se již tradičně zdobí jolka, dávají se dárky a oslavuje se příchod nového roku.

Právě svou významností pro Rusko a jeho občany je tento svátek po několik desetiletí velmi vyhledávaným tématem ruskými scénaristy a režiséry. Dané téma se nejčastěji vyskytuje v rodinných komediích, v romantických filmech nebo ve filmových muzikálech. Velkým množstvím filmů, věnovaných novoroční tematice, se ruská kinematografie snaží divákům ruským, ale i zahraničním, ukázat jak moc si cenní tohoto svátku.

Hlavním cílem této práce je rozbor filmového děje, na základě sledování snímků, ve kterých se objevuje motiv oslav Nového roku. Záměrem je, především, srovnání filmu s tradicemi a zvyky, ale také srovnání mezi filmy samotnými. Předmětem pozorování a srovnávání je pojetí oslav Nového roku ve vybraných filmech a také osudy hlavních postav. Srovnáváním a pozorováním bude objasněno, zda tradice a zvyky jsou ve filmech zachovány nebo se naopak modernizují.

Bakalářská práce je rozdělena na dvě části, část teoretickou a praktickou. V teoretické části je zahrnuta podrobná charakteristika Nového roku. Tato část obsahuje informace o jeho historii, o pojetích oslav svátku jinými národy a křesťany a o tradicích a zvycích. V těchto kapitolách je cílem popsat vývoj oslav svátku a také rozdíl mezi oslavami jiných národů a jiné církve. Jednou ze součástí teoretické části je i vysvětlení rozdílu mezi Vánoci Pravoslavnými, které se slaví podle juliánského kalendáře, Novým rokem a mezi Starým Novým rokem.

Praktická část bakalářské práce se zabývá popisem a analýzou jednotlivých filmů, které obsahují novoroční tematiku. Filmů, vybraných k analýze a popisu, je celkem deset.

Zvláštní pozornost je také věnována velmi oblíbenému filmu "Ironie osudu aneb

Rozhodně správná koupel". V jedné kapitole je vysvětlena symbolika celého filmu i jeho hlavních postav. Symbolika, obsažená ve filmu, umožní jeho lepší pochopení.

Mezi hlavní zdroje k čerpání informací patří doporučená literatura, filmy s novoroční tematikou, autorské či internetové články, ruská internetová filmová databáze a jiné internetové webové stránky.

2 Svátek Nový rok

Tato kapitola obsahuje informace o vzniku a o původních oslavách Nového roku a také o pojetí oslav jinými národy či křesťany. Součástí Nového roku je i Silvestr, kterému je jedna z podkapitol věnována.

2.1 Původ oslav

První tradice oslav Nového roku se objevila ve třetím tisíciletí před naším letopočtem v Mezopotámii. Oslavy probíhaly na konci března, když začínaly zemědělské práce, které byly spojené s přibýváním vody v řekách Eufrat a Tigris. Během 12 dní zemědělci pořádali průvody, karnevaly, maškarády a vše bylo ve znamení oslav. Během trvání svátku se nesmělo pracovat a nesměly se konat soudy. Zvyk, oslavovat příchod Nového roku, se rozmohl. Jako další si tento zvyk osvojili Židé, kteří byli v babylonském zajetí. Od Židů si tradici zapůjčili Řekové a ti ji následně začali šířit po národech západní Evropy.

Ve Starověkém Římě příchod Nového roku Římané oslavovali 1. ledna. Oslavovali jej už podle nového Juliánského kalendáře, jenž nesl jméno po Julii Caesarovi, svém stvořiteli.

V tento sváteční den Římané přinášeli oběti bohu dvou tváří, Jánusu, a také začínaly velké oslavy, protože první den v roce lidé považovali za možnost slibných začátků.¹

2.2 Pohanské pojetí oslav Nového roku

2.2.1 Keltové

Samhain, jak se říká keltskému Novému roku, je pro Kelty tím nejvýznamnějším svátkem. Oslavy připadají na 1. listopad a v noci před tímto svátkem končí starý rok. Keltové začínali nový rok zimou a podle jejich představ o životě také den začínal západem slunce. Večer před Samhainem keltové zhasínali ohně, aby dali najevo, že starý rok skončil a druhý den zapálili ohně nové, symbolizující přicházející nový rok. Během

¹ Новый год – 1 января. История и особенности праздника в проекте Календарь праздников 2015 . *Calend.ru Календарь событий* . [online]. © 2005—2015 [cit. 2015-01-22]. Dostupné z: <http://calend.ru/holidays/0/0/293/>

noci, kdy nehořel ani jeden oheň, se otevřely brány mezi světy, mezi naším a nadpozemským světem. Tato noc měla pro Kelty mýtický význam.

Samhain se nezachoval jako svátek Nového roku, ale nyní je znám jako křesťanský Svátek všech svatých a den po něm následují Dušičky.²

2.2.2 Slované

Nový rok je a byl jediným slovanským svátkem, který se slavil na Slovanském území na státní úrovni. Kdysi dávno chodil Morok, bůh krutého chladu, od vesnice k vesnici a šířil tuhé mrazy. Vesničané, kteří se chtěli ochránit před chladem, dávali na okna dárky v podobě palačinek, želé, cukroví nebo ovocné kaše, tzv. kuti. Nyní je z krutého boha Moroka hodný Děda Mráz, který rozdává dárky a tomu se tak stalo v polovině 19. století. Slované věřili, že zdobení stromku má rituální význam, a to proto, že ve stále zelených rostlinách údajně přežívali duchové předků. Takový je starobylý zvyk. Nový rok byl především rodinným svátkem, a proto v tento den bylo nejlepší navštívit příbuzné. Během oslav Nového roku pronášeli různá zaklínání na celý příští rok a zároveň s tím věštili budoucnost. Číslo 12 je číslem, které se nejčastěji objevuje právě v novoročních rituálech. Například 12 starců, kteří řídili rituál, 12 snopů, podle kterých předvídají budoucí úrodu, dále voda ze 12 studní pro další věštění a nakonec posvátný oheň, "badnjak", hořel 12 dní, 6 dní ve starém roce a 6 dní v novém roce. Novoroční oslavy začínaly vzpomínáním na minulý rok a končily předpovídáním budoucnosti. A hlavní událostí konce oslav byl Tříkrálový večírek, který považovali za nejlepší příležitost k vyslechnutí osudu.³

2.3 Křesťanské pojetí oslav Nového roku

"V historii křesťanských svátků se první leden připomínal různě. Zprvu se v ten den slavila mariánská vzpomínková slavnost."⁴

2 Keltské svátky. *Keltský horoskop*. [online]. [2013] [cit. 2015-01-22]. Dostupné z: <http://keltsky-horoskop.cz/keltove/keltske-nabozenstvi/keltske-svatky/>

3 Новый год – Языческие и народные праздники славян. *Славянская слобода*. [online]. © 2001 – 2014 [cit. 2015-01-22]. Dostupné z: <http://slavyans.myfholology.info/holidays/new-year.html>

4 VEČERKOVÁ, Eva a Věra FROLCOVÁ. *Evropské Vánoce v tradicích lidové kultury*. Vyd. 1. V Praze: Vyšehrad, 2010, s. 82. ISBN 978-807-4290-060.

2.3.1 Historie

"Před kalendářní reformou Julia Caesara se začínal římský rok 1. března, a proto je např. Září nazváno sedmým měsícem. V roce 45. př. Kr. byl zaveden tzv. Juliánský kalendář, v němž se rok začíná prvním ledem. Prvních pět dní bylo svátečních. Nový rok měl v římské říši ráz společenský i rodinný. Po oficiální části, kdy se průvody lidu se senátory a konzuly ubíraly ke Kapitolu, následovala v domácnostech slavnost s návštěvami přátel a hoštěním. Věřilo se, že jaký bude první den nového roku, takový bude i celý rok. Proto lidé trávili ten den vesele a bezstarostně a dávali si navzájem dárky zvané *strenae* pro dobrou věštbu, a to větvičku verbeny, vavřínu nebo olivovníku, pak i sladkosti, datle a med, k nimž se přidaly mince a stříbrné předměty. Římské dědictví se zachovalo nejen ve víře, že dobrý počátek ovlivní i průběh nastávajícího roku, ale i v obyčeji novoročního daru. Sám obyčej vychází z archaických představ, že si člověk darem zajišťuje nejen následný dar od obdarovaného, ale i přízeň osudu v nadcházejícím období."⁵

2.3.2 Obyčeje

"Kromě dávání darů, jak už bylo zmíněno, jsou obyčeje velmi různorodé. Mnohé dodnes živé tradice sahají svými kořeny do předkřesťanských dob: jsou to dary prvního ledna, magie prvního dne, hlučení a maskované průvody a kromě nich i magické rituály směřující k ochraně domova a k plodnosti země.

Jako celý čas kolem zimního slunovratu, tak i předvečer nového roku je provázen hlučením v různých formách a různými prostředky – od střílení z hmoždířů a pušek, troubení na roh, práskání bičem až po dnešní pyrotechniku, která nahradila střílení karbidem.

Nový rok je dodnes vnímán jako den dobrých předsevzetí. V tradiční kultuře jde o osudový den podle víry, že cokoli člověk dělá, bude mít odezvu po celý příští rok. Člověk se má vystříhat jakýchkoli rozepří, vyhýbat starostem, nebýt upoután na lůžko."⁶

⁵ VEČERKOVÁ, Eva a Věra FROLCOVÁ. *Evropské Vánoce v tradicích lidové kultury*. Vyd. 1. V Praze: Vyšehrad, 2010, s.82. ISBN 978-807-4290-060.

⁶ VEČERKOVÁ, Eva a Věra FROLCOVÁ. *Evropské Vánoce v tradicích lidové kultury*. Vyd. 1. V Praze: Vyšehrad, 2010, s.85. ISBN 978-807-4290-060.

2.4 Silvestr

"Silvestr se stal názvem posledního dne v roce, prožívaného uvolněně, vesele a hlučně, mezi přáteli, ve společnosti, což podtrhují bohaté hostiny a zábavy, jež se v posledních letech přenášejí z restaurací a zábavních podniků ven na náměstí. Pojmenování posledního prosincového dne silvestrem, obvykle v českém prostředí, není ovšem jediné a v řadě zemí se neužívá. V ruské a ukrajinské tradici se setkáme s pojmenováním žirnaja kuťja, ščedrucha, ščedrij večír podle bohatého hodování s masnými a tučnými pokrmy."⁷

⁷ VEČERKOVÁ, Eva a Věra FROLCOVÁ. *Evropské Vánoce v tradicích lidové kultury*. Vyd. 1. V Praze: Vyšehrad, 2010, s. 84. ISBN 978-807-4290-060.

3 Nový rok v Ruské federaci

Nový rok považují Rusové za nejoblíbenější státní svátek. Oslavují ho v noci z 31. prosince na 1. ledna a pracovní volno, včetně školních prázdnin, trvá do 5. ledna.

3.1 Nový rok v Rusku – historie

Za dob Kyjevské Rusi se nový rok vítal 1. března, avšak v roce 1348 byl posunut na 1. září. Datum bylo zvoleno podle byzantského církevního kalendáře, který do Ruska přišel spolu s křesťanstvím. Naposledy připadaly oslavy Nového roku na září v roce 1699. V Moskvě, 20. prosince téhož roku, Petr I. veřejně vyhlásil přesun oslav na 1. ledna. Dále carský dekret uváděl, že datum 1. leden roku 1700 bude uváděn "po narození Krista" a ne "od stvoření světa", jak tomu bylo uváděno do té doby. Car Petr I. v tento den také přikázal vyzdobit domy větvemi borovic, smrků či jalovců a také nařídil lidem, aby si navzájem popřáli do nového roku. Na Rudém náměstí byly ohňostroje a tomu podobné projekce s ohněm a na nádvořích se střílelo z pušek a pouštěly se rakety. A co se týče pracovního volna a prázdnin, ty zavedl také Petr I. v roce 1700. Volno trvalo celých 7 dní.⁸

Na začátku 19. století si lidé více oblíbili svátek Vánoce. Jolka, vánoční symbol, byla poprvé viděna na začátku 19. století v domech petrohradských Němců. V roce 1818 byla, z iniciativy kněžny Alexandry Fjodorovny, nazdobena jolka i v Moskvě. A v následujícím roce zdobila jolka i Aničkovův palác v Petrohradu. V roce 1828, kdy už Alexandra byla císařovnou, uspořádala pro své děti první Vánoce s ozdobenou jolkou. Tato tradice posílila na konci 30. let 19. století a polovině století se stala obvyklým jevem i v provinčních městech.⁹

"Datum podle juliánského kalendáře bývá opatřeno přídavkem "starého stylu", datum podle gregoriánského přídavkem "nového stylu". Pravoslavná církev změnu kalendáře

8 STĚPANOVÁ, Ludmila a Zdeňka VYCHODILOVÁ. *Realie současného Ruska*. 1. vyd. Olomouc: Univerzita Palackého v Olomouci, 2011, s. 41. ISBN 978-80-244-2855-0.

9 Рождество Христово – О Рождестве, Новом годе и елке. *Пасха – Самый радостный праздник*. [online]. © 2006—2013 [cit. 2015-04-04]. Dostupné z: <http://rojdestvo.paskha.ru/Russia/yolka/>

odmítla už v roce 1583 a řídí se nadále kalendářem juliánským." ¹⁰

3.2 Nový rok v éře SSSR a po ní

Situace se změnila, když 24. ledna 1918 byl přijat dekret o zavedení nového kalendáře. Nový gregoriánský kalendář se od juliánského liší o 13 dní, což dost narušilo život, který byl spjatý s tradičními pravoslavnými svátky, které měli přesně určená data.

V roce 1922 proběhla kampaň, která byla pro transformaci Pravoslavných Vánoc v "komsomolské Vánoce". Komunistické mládežnické skupiny musely organizovat tyto Vánoce od prvního dne, tedy 25. prosince. První den "komsomolských Vánoc" byl prohlášen dnem, kdy se nepracuje. Událost začínala čtením úvodních projevů a řečí, které odhalovaly ekonomické zdroje vánočních svátků. Potom následovaly představení, inscenace, politické satiry a "živé obrazy". Druhý den pořádaly zástupci Komsomolu pouliční pochody a třetí den strojily karnevaly a jolku, kterou nazývaly komsomolskou. Na karneval se převlékaly za masky, které vyjadřovaly satiru. Při pochodech také chodily s pochodněmi a zapalovaly ikony. Avšak brzy byly svátky "Komsomolských Vánoc" kritizovány v tisku. Svátky totiž měly hrát jednu z hlavních rolí v protináboženské propagandě. V roce 1925 začal plánovaný boj proti náboženství a pravoslavným svátkům, což vyústilo k úplnému zrušení Vánoc v roce 1929. Z 25. prosince byl opět pracovní den. Společně s Vánoci byla zrušena i jolka, jako jejich symbol. Na Silvestra chodili po ulicích dozorcí a nahlédali do oken, zda někde nesvítí ozdobená jolka. Ve školách byly na Nový rok pořádány "protivánoční večery", za účelem boje s Vánoci a jolkou. Dokonce i ve školkách byla jolka zakázána.

Jolka se dočkala svého návratu v roce 1935. Dne 28. prosince se v novinách, s názvem Pravda, objevila poznámka, která byla podepsána kandidátem do Centrálního výboru Komunistické strany SSSR. V poznámce bylo, aby byla opět nazdobena na Nový rok jolka, určená hlavně dětem. Poznámka se rozšířila rychlostí blesku a už 31. prosince obchody rozšířily svůj sortiment o velké množství ozdob na jolku. Kavárny, restaurace a jiná občerstvení si opět mohly své prostory nazdobit a umístit tam i jolku. Během čtyř dní byl oživen tento zvyk.

10 VEČERKOVÁ, Eva a Věra FROLCOVÁ. *Evropské Vánoce v tradicích lidové kultury*. Vyd. 1. V Praze: Vyšehrad, 2010, s.83. ISBN 978-807-4290-060.

A v roce 1935 nebyl zvyk zdobit jolku pouze oživen, nýbrž byl transformován v novoroční zvyk. Vánoční jolka se tedy stala hlavním symbolem státního svátku Nový rok, jednoho ze tří hlavních sovětských svátků. Betlémskou osmicípou hvězdu na špici jolky, nahradila hvězda pěticípá, jako je na věži Kremlu.

V roce 1991 se opět vrátily oslavy Pravoslavných Vánoc a 7. ledna je den, kdy je opět volno.

Dne 31. prosince v roce 1999 byla Katedrála Krista Spasitele otevřena pro veřejnost.

V noci z 6. na 7. ledna v roce 2000 byla odsloužena první slavnostní Vánoční mše.

V roce 2013 se konala další mše. Oslavy Vánoc, i přes jejich zrušení, opět pokračují.¹¹

3.3 Ruské pravoslavné Vánoce – Rožděstvo Christovo

Vánoce jsou nazývány "matkou všech svátků". Význam této svaté noci je tak velký, že se naše moderní dějiny a chronologická posloupnost počítá od toho momentu. A v Rusku byl tento svátek velmi oblíbeným. Láska k tomuto svátku je vyjádřena velkým počtem chrámů a kostelů, které byly postaveny na počest Rožděstva Christova. Nejznámější stavbou, vybudovanou na počest tohoto svátku v Rusku, je Katedrála Krista Spasitele v Moskvě. Právě 25. prosince roku 1812 podepsal car Alexandr I. nejvyšší manifest o vybudování chrámu na počest vítězství nad napoleonskou armádou.

3.3.1 Počátek Vánoc

Pro křesťany bylo zezáčátku důležitější zmrtvýchvstání, tedy Velikonoce. Narození Ježíše Krista začali slavít, když k nim přišly Řekové a další Helénské národy se svými obyčejí. Starodávný křesťanský svátek Zjevení Páně, který je oslavován 6. ledna, sdružoval tedy i Vánoce i svátek Tří králů, které se později staly samostatnými svátky. Vánoce se začaly slavít odděleně od 4. století. Ruská pravoslavná církev, která se řídí podle juliánského kalendáře, oslavuje Vánoce 7. ledna podle kalendáře gregoriánského. Vánoce patří v pravoslavné církvi mezi 12 nejdůležitějších svátků, mimo Velikonoc. Božímú hodú vánočnímu, tedy Rožděstvu Christovu, předchází čtyřicetidenní půst.

¹¹ Рождество Христово – О Рождестве, Новом годе и елке. *Пасха – Самый радостный праздник*. [online]. © 2006—2013 [cit. 2015-04-04]. Dostupné z: <http://rojdestvo.paskha.ru/Russia/yolka/>

Dnem oslav byl tedy stanoven 25. prosinec.¹²

3.3.2 Ruský sočelnik

Večer 6. ledna se nazývá Sočelnik, protože v tento večer lidé jedli obřadní jídlo z pšeničných klíčků a medu, které se jmenuje "sočivo".¹³

Přípravy: V Rusku platilo pořekadlo: "Na Rožděstvo si oblékaj košili novou, nikoli nošenou, i když čistou: jinak čekej neúrodu".

Zákazy: Ve východní Evropě, v Pobaltí, na Ukrajině nebo v Bělorusku se nesmělo příst, tkát a plést podle starého přesvědčení, že to způsobí neúrodu, choroby dobytka, že se narodí defektní mláďata. Tak praví i ruské přísloví: "V Rožděstvo lapti plesti – roditsja krivoj, šit' – uroditsja slepoj" (plést láplť – narodí se hrbatý, šit – zrodí se slepý).

Jedním ze společných zvyků v Evropě, a samozřejmě i v Rusku, je péče o stromy v sadu. V obyčejí se střetá potřebná ochrana stromů před mrazem, hmyzem a zvěří, ale byla tady i snaha magicky ovlivnit jejich úrodnost, zvláště tam, kde se k tomu brala vánoční sláma, sebraná ze země ve světnici nebo ze štědrovečerního stolu.¹⁴

3.3.3 Koledování a cukroví

Dalším zvykem je také koledování. Koleduje většinou skupina dětí, která od prvního Vánočního dne chodí po staveních s papírovou hvězdou, která je přilepená na paličku. Děti oslavovaly Krista prostřednictvím básní a písní a následující dny u domů zpívaly vánoční koledy. Také se patřilo, aby koledníci dostali za návštěvu dárek. Nejlepším dárkem bylo cukroví. Obdarovávání se zachovalo i do současnosti a tento zvyk, dávat dárky o Vánocích a na Nový rok, je znakem přání všeho dobrého. Kdysi hospodyňky v každém domě pekly na hlavní svátky "berušky", různé perníkové zvířátka, "preclíky". Perníkové figurky potom darovaly koledníkům, známým a příbuzným. V severním

12 Рождество Христово – 2014: смысл, история и традиции праздника. *Нескучный сад*. [online]. © 2001-2015 [cit. 2015-04-05]. Dostupné z: <http://www.nsad.ru/rozhdestvo-hristovo/>

13 STĚPANOVÁ, Ludmila a Zdeňka VYCHODILOVÁ. *Reálie současného Ruska*. 1. vyd. Olomouc: Univerzita Palackého v Olomouci, 2011, s. 41. ISBN 978-80-244-2855-0.

14 VEČERKOVÁ, Eva a Věra FROLCOVÁ. *Evropské Vánoce v tradicích lidové kultury*. Vyd. 1. V Praze: Vyšehrad, 2010, s. 47,51,58. ISBN 978-807-4290-060.

Rusku milovaly pečení cukroví mladé dívky, které obdarovávaly svými výtvary chlapce a známé, jako symbol jejich šikovnosti. Dokonce i nyní se v Archandělské oblasti pečou figurky ve formě kraviček, býků, ovcí a domácí drůbeže a ptactva. Cukroví se vystavuje za okna na obdiv procházejícím, ráno se dává na stůl a večer se posílá jako dárek známým.¹⁵

3.3.4 Vánoční svátky

Je to období, ve kterém se slunce obrací od zimy k létu, čili zimního slunovratu. Svátky začínají církevním svátkem Boží hod vánoční, který je podle juliánského kalendáře 25. prosince, a končí svátkem Křest Krista, který je 6. ledna. Trvají tedy 12 dní. V tyto dny se věštilo o budoucí úrodě a dobytku, a to podle stavu nebe a přírody. Byly prováděny různé obřady, které měly sloužit k ovlivnění přírody. Všude venku hořely táboráky, aby přidávaly světlo a teplo. Peklo se cukroví, viz k. 3.4.3. Na ulicích se potulovali maškary, tedy lidé, kteří si oblékli kostýmy a masky zvířat a ptactva. A součástí svátků bylo i věštění mladých dívek.¹⁶

3.4 Starý Nový rok

Tradice oslav Starého Nového roku vznikla kvůli rozdílu Juliánského a Gregoriánského kalendáře. Podle toho Gregoriánského se nyní řídí téměř celý svět. Rozdíl mezi kalendáři činí ve 20. a 21. století 13 dní. Starý Nový rok je tedy doplňujícím svátkem, který vznikl právě díky onomu rozdílu v kalendářích a i díky tomu je možné slavit Nový rok dvakrát. A to ve starém i novém stylu. Takže, v noci z 13. na 14. ledna si může každý dovolit doprovodnou oslavu k oblíbenému Novému roku. Pro řadu věřících má Starý Nový rok zvláštní význam, poněvadž oslavit tento svátek pořádně od srdce mohou až po uplynutí doby trvání Vánočního půstu, který končí 6. ledna.

Starý nový rok se slaví stále a v dnešní době se tento svátek opět stává populárnějším a lidé ho berou jako prodloužení oslav Nového roku. Konec konců, tento svátek je klidnější a není pro něj charakterickým rysem marnost, spěch a zmatek, jako je tomu

15 LAVRENT'JEVA, Ljudmila Sergejevna a Jurij Ivanovič SMIRNOV. *Kul'tura ruskogo naroda: obyčai, obrjady, zanjatija, fol'klor*. Sankt-Peterburg. s. 274-277. ISBN 59-343-7117-7.

16 STĚPANOVÁ, Ludmila a Zdeňka VYCHODILOVÁ. *Reálie současného Ruska*. 1. vyd. Olomouc: Univerzita Palackého v Olomouci, 2011, s. 42. ISBN 978-80-244-2855-0.

u Nového roku. A navíc, tento tento svátek není svátkem státním, tedy není volno v práci a ve škole.¹⁷

17 Старый Новый год – 14 января. История и особенности праздника в проекте Календарь праздников 2015. *Calend.ru Календарь событий* . [online]. © 2005—2015 [cit. 2015-03-25]. Dostupné z: <http://www.calend.ru/holidays/0/0/5/>

4 Tradiční oslavy Nového roku

Následující kapitola se zabývá tradicemi a symboly oslav Nového roku. Jsou zde vypsané symboly, jako je jolka nebo Děda Mráz se Sněhurkou. Tradice dávání dárků a věštění také není opomenuta. Následující informace jsou klíčové, pro následnou analýzu filmů.

4.1 Zvyky a tradice

Už 30. i 31. prosince si lidé mezi sebou gratulují a přejí si štěstí do Nového roku. V Rusku se říká "С наступающим годом!" nebo jen "С наступающим!". Jednou z tradic, která se společně s přáním, objevuje v televizním vysílání a v novoročních filmech, je odbíjení půlnoci na orloji Spasské věže.

"Podle ruské tradice bylo třeba při návštěvách sousedů a příbuzných dávat pozor, aby do domu s novoročním blahopřáním vstoupil jako první muž." ¹⁸

4.2 Jolka

Novoroční jolku, která je součástí tradiční výzdoby při oslavách Nového roku od roku 1935, lze přirovnat k vánočnímu stromku. V roce 1700 nařídil car Petr I. vyzdobit náměstí stromy a domy a jejich vstupy větvemi borovice, smrku nebo jalovce. Avšak neozdobené. Zvyk, ozdobit stromek nebo větve, přivezla do Ruska německá princezna, která přijala pravoslavnou víru, vdala se za cara Mikuláše I. Pavloviče a stala se ruskou carevnou Alexandrou Fjodorovnou. Zdobit větve stromů stužkami a červenými jablky bylo v Německu na konci 18. století velmi populární a zalíbení v tomto zvyku našli také Rusové. Se zdobením v Rusku začali tedy v polovině 19. století. Zpočátku, když byla jolka ještě stále symbolem Vánoc, postačily k výzdobě různé pochutiny, jako například: bonbóny, ořechy v zářivém obalu, perníky či jablka. Kdo si nemohl dovést bohatou výzdobu tomu postačily, například: kostky cukru, zelenina, atd. Na větvích hořely také svíčky a nahoře byla hvězda. Podoba dnešních třpyticích se ozdob je asi 100 let stará. Podle pověsti, první ozdobu vytvořili kvůli neúrodě jablek a také kvůli vyčerpání jejich

¹⁸ VEČERKOVÁ, Eva a VĚRA FROLCOVÁ. *Evropské Vánoce v tradicích lidové kultury*. Vyd. 1. V Praze: Vyšehrad, 2010, s. 88. ISBN 978-807-4290-060.

zásob.

Některé ozdoby na stromku mají také svou symboliku. Zlatá nit – je to přání blahobytu, který má padat z nebes jako zlatý déšť. Perníky připomínají Adamův chléb a ořechy symbolizují překonání životních komplikací. Papírové řetězi nás svazují s Bohem a se vším, co existuje a andělíček je symbolem zvěstování o Ježíšově narození. A na samém vrcholu stromku nesmí chybět hvězda, která připomíná tu Betlémskou.¹⁹

Jolku, jako symbol církevního svátku, tedy Vánoc, na začátku 20. století sovětská společnost zakázala. Ale v roce 1935 již byla povolena, ale ne jako symbol Vánoc, ale jako symbol Nového roku.²⁰

4.3 Jídlo a pití

V současnosti je za správný čas, kdy usedat za novoroční tabuli, považována desátá nebo jedenáctá hodina večerní. V tento čas sedící většinou vzpomínají na současný rok a následně na něj připíjejí se sklenicemi, naplněnými vínem či vodkou.²¹

Správně připravený a bohatě prostřený stůl je nedílnou součástí oslav příchodu Nového roku. Jelikož se na stole objevují už i jídla současné doby, nikdo nezapomíná na své dětství, kdy na stole byly tradiční ruské saláty a předkrmy.

Tradičním salátem, který nesmí chybět na novoročním stole, je Olivje. Dle Rusů je to symbol Nového roku a právě 31. prosince se ho připravuje takové množství, že je třeba ho jíst ještě celý následující týden. Dalším oblíbeným salátem je seljodka pod šuboj. Je to salát, který se vyskytl v Rusku v šedesátých letech minulého století a své oblíbenosti dosáhl o deset let později. Od té doby se dělá na několik způsobů. Může vypadat jako zeleninový dort se sleděm nebo ho mohou podávat v různých skleněných nádobách, například v miskách či sklenicích.

19 STĚPANOVÁ, Ludmila a Zdeňka VYCHODILOVÁ. *Realie současného Ruska*. 1. vyd. Olomouc: Univerzita Palackého v Olomouci, 2011, s. 41-42. ISBN 978-80-244-2855-0.

20 Рождество Христово – О Рождестве, Новом годе и елке. *Пасха – Самый радостный праздник*. [online]. © 2006—2013 [cit. 2015-04-04]. Dostupné z: <http://rojdestvo.paskha.ru/Russia/yolka/>

21 STĚPANOVÁ, Ludmila a Zdeňka VYCHODILOVÁ. *Realie současného Ruska*. 1. vyd. Olomouc: Univerzita Palackého v Olomouci, 2011, s.42. ISBN 978-80-244-2855-0.

Co se týče ovoce, které nesmí na stole chybět, jsou to mandarinky. Jsou symbolem Nového roku a i když jich byl nedostatek, každá ruská rodina je musela mít na stole. Mandarinky nejsou pouze k jídlu, ale také se dávají jako dárky hostům. Tato tradice dárku pochází z Číny, kdy darované mandarinky vyjadřovaly přání finančního úspěchu v následujícím roce.

Tradičním nápojem je samozřejmě šampaňské, které se otvírá a pije při odbíjení orloje. Pít je možné cokoliv, ale šampaňské k půlnoci patří.

Dalšími symbolickými jídly na oslavě příchodu Nového roku jsou kaviár, který symbolizuje i Rusko jako takové, dále cholodec nebo-li huspenina a také šproty v různé formě provedení.

Po oslavách Nového roku přijde vhod soljanka. Je to tradiční slaná a kyselá polévka, která je většinou připravena ze zbytků z novoročního stolu.²²

4.4 Děda Mráz

"V ruské lidové tradici je mráz obávaný přírodní živel, jehož je třeba pozvat o Vánocích na večeri, aby lidem neškodil. V ruské literatuře 19. století byl vytvořen obávanému mrazu dobrosrdečný protipól, tedy Děda Mráz, který dětem poskytuje jasný zimní den, aby mohly sáňkovat a lyžovat, a který je také ochráncem lesa a lesní zvěře. Za předobraz Dědy Mráze je považována postava z povídky V. F. Odojevského Moroz Ivanovič o šedivém staříkovi, který žije v ledové chýši a spí na peřině z prachového sněhu, stará se o úrodu (zasypává sněhem ozimy), dobře platí svým pomocníkům za práci, pečuje o lidi, aby nezmrzli. Personifikace mrazu v podobě dobrého staříka se rozvíjí v literatuře pro děti spolu s novodobým obyčejem jolky a také pod vlivem západoevropské tradice vánočních dárců. Dobroděj, který přináší dětem vánoční stromek a dárky, vystupuje v literárních opusech pod různými jmény – dobrý Morozko, Moroz, jeločnyj děd i Jolkin, Děduška i Děd Moroz, přičemž pojmenování Děda Mráz postupně vítězí. Na počátku 20. století se objevuje jako figurka na jolce i jako velká hračka, postavená pod stromek, zdobí výlohy cukráren a hračkářství, stává se hlavní postavou příběhů v dětských

22 Лицом в традиции – хиты русского новогоднего стола. *Защитить Россию*. [online]. 29.12.2014 [cit. 2015-03-28]. Dostupné z:http://defendingrussia.ru/love/hity_russkogo_novogodnego_stola

knížkách. Novodobý mýtus o Dědu Mrázovi se stává, spolu s jolkou, pevnou součástí Vánoc městských vrstev ruské společnosti druhé poloviny 19. století. Po říjnové revoluci, a to až do počátku třicátých let, je Děda Mráz v rámci antivánoční kampaně zatlačen do pozadí. Objevuje se opt v roce 1935 a získává u nové generace dětí na popularitě jako účastník novoročních jolkových radovánek, které byly rozšířeny v celém Sovětském svazu. Po válce vstupuje Děda Mráz i do soukromých domácích oslav, někdy se Sněhurkou. V dětských představách utvořených pohádkovými příběhy, ilustracemi, reklamou, žije v lese a v létě odchází na sever do sibiřské tundry. Vystupuje v dlouhém kožichu, ve válenkách a čepici lemované kožešinou, v ruce drží hůlku mrazilku, má dlouhý bílý vous. Děti mu píší dopisy se svými přáními. Žádoucí je pro ně dnes počítač a mobilní telefon, v generaci jejich rodičů – plyšový zajíc nebo medvídek. Mráz, to je chlad a zimní čas se sněhem, což reflektují i způsoby komunikace dětí s Dědou Mrázem: dopis, který mu napíše, je třeba položit venku na sníh, za okno, do ledničky."²³

4.5 Sněhurka

Druhou smyšlenou postavou je Sněguročka v podobě přivětié dívky v bílém oděvu, která se objevuje na oslavě dětské novoroční jolky spolu s Dědou Mrázem. Umí zpívat a tancovat, rozdává dárky. V představách dětí, které formovala literatura 19. a 20. století, přichází z lesa, má přátelské vztahy s lesní zvěří a ptáky. Na počátku vytvoření Sněguročky je divadelní hra ruského dramatika A. N. Ostrovského, který se inspiroval ruskou folklórní tradicí, pohádkou o dívce stvořené ze sněhu, která s příchodem jara roztaje. Postava Sněhurky se se dále rozvíjí v ruské dětské literatuře a ve výtvarném umění 19. a 20. století, její obraz dotvářejí autoři programu pro pořádání dětských novoročních zábav. Posléze je Sněguročka spojována s Dědou Mrázem. Po jeho boku se objevuje poprvé na dětském svátku jolky v roce 1937 v Moskvě. Jestliže má ruský Děda Mráz příbuzné ve vánočních dárcovských postavách na Západě, Sněguročka je specifickým jevem ruské kultury.²⁴

Tato dvojice také vystupuje v mnoha ruských filmech, které jsou uvedeny i v této

23 VEČERKOVÁ, Eva a VĚRA FROLCOVÁ. *Evropské Vánoce v tradicích lidové kultury*. Vyd. 1. V Praze: Vyšehrad, 2010, s. 302-304. ISBN 978-807-4290-060.

24 VEČERKOVÁ, Eva a VĚRA FROLCOVÁ. *Evropské Vánoce v tradicích lidové kultury*. Vyd. 1. V Praze: Vyšehrad, 2010, s. 304. ISBN 978-807-4290-060.

bakalářské práci.

4.6 Dárky

"С НОВЫМ ГОДОМ! С НОВЫМ СЧАСТЬЕМ!" je tradiční fráze, kterou si mezi sebou lidé říkají, když si přejí na Nový rok. Podobně tomu bylo už v roce 153 před n. l. Už tehdy ve starověkém Římě byla zavedena tradice oslavovat celou noc a přát si na Nový rok štěstí a úspěch. Dárky už tehdy měly svůj význam. Například svíčka znamenala slunce, zlato bylo symbolem bohatství a med znamenal příjemný život. Zvyk darování dárku se zachoval do současnosti. Jednotlivá přání mohou hosté naleznout přímo pod ubrouskem na slavnostní tabuli. Dárky může přinést a darovat je přímo Děda Mráz nebo je nechá ležet pod jolkou.

Do pytle Dědy Mráze mohou rodiče například dát dopis, určený nejmladšímu členovi oslavy a ten dopis najde na jolce. V dopise je většinou úkol a ten musí být vyplněn. Například: ustup od jolky pět kroků doprava, otoč se a udělej deset kroků vpřed. Tam bude dárek od Dědy Mráze.

Novoroční dárek musí být pěkně zabalený. Měl by být v krásném balícím papíře, vložený do igelitového sáčku a ovázaný mašlí. A ještě lepším balením je barevná krabice, která je také ovázaná nějakou mašlí nebo stužkou.²⁵

4.7 Tradice věštění

Věštění bylo nejoblíbenější formou zábavy na Nový rok. Věštilo se i o Vánocích nebo o svátku Tří králů, ale nejčastěji se předpovídala budoucnost právě na Nový rok. Téměř všechny metody věštění měly jeden cíl, a to: zjistit, jestli bude v rodině v nejbližší době svatba a jak se následně člověku povede v cizí rodině mezi cizími lidmi. Pochopitelně tyto otázky zajímaly více dívčí polovinu vesnické mládeže, a proto přistupovaly k věštění s velkým nadšením. K nejčastějším praktikám při věštění patří: odlévání olova nebo vosku, věštění s kohoutem, házení střevíce nebo lýkové obuvi za vrata nebo zvyk schovávat zlato. Způsoby věštění se skoro v každé vesnici lišily. Tak v některých

25 1 января Новый год >> Русские праздники, приметы, обычаи и традиции . *Русские обычаи – Пословицы, народные приметы и традиции праздников на Руси*. [online]. © 2008 [cit. 2015-03-28]. Dostupné z: <http://russian-traditions.ru/noviy-god/#more-1>

provinciích bylo při věštění s kohoutem potřebné, aby se u někoho ukradl oves a tím ovšem se následně zasypaly prstýnky. Tomu podobné věštění bylo specifické těmito vlastnostmi: dívky, které věštily, obložily stůl špetkou krup, kouskem chleba, nůžkami, popelem, uhlím a postavily na něj i misku s vodou. Jestli potom kohout zobe kroupy nebo chleba, pak bude nastávající z bohaté rodiny, jestli nůžky – krejčí, jestli popel – kuřák, jestli se napije vody – bude to opilec, a pokud začne zobat uhlí, dívka se nikdy nevdá. Kromě těchto známých metod věštění existovaly i další, které lidé z měst vůbec neznali a praktikovaly se pouze na vesnicích. Například, dívky šly na Nový rok do chléva a tam obvázala ovci a krávu pásem. Ráno všichni pozorovali: jestli je ovce nebo kráva otočena hlavou k bráně, dívka se vdá a jestli budou otočené zády nebo bokem, bude muset dívka ještě rok čekat na svého ženicha. Tento způsob věštění se neobešel bez posměšků místních chlapců. Při podobných metodách se používal při věštění i kuň.²⁶

Tuto tradici věštění, bohužel, žádný z vybraných sovětských nebo ruských filmů nezobrazuje.

4.8 Novoroční projev hlavy státu

V Rusku, stejně jako v dalších státech, je tradicí novoroční projev prezidenta, který se koná 5 minut před odbíjením orloje na Spasské věži. Tato tradice je poměrně nová. První projev pronesl generální tajemník Leonid Brežněv v roce 1970. Další generální tajemníci nebo předsedové státu své novoroční projevy už jen četli, mimo záběr. Tradici osobního kontaktu s divákem obnovil až Michail Gorbačov. Záběr byl natočen v přísně vypadajícím prostředí kremelského kabinetu a bez záběru na jolku nebo jinou vánoční ozdobu.

Boris Jelcin nechtěl pokračovat v této sovětské tradici. Ale nakonec ji nezrušil, ale zásadně pozměnil. V televizním záběru se objevil společně s nazdobenou jolkou a šampaňským. Jednou se s prvním prezidentem Ruské federace objevila v záběru i jeho rodina, která také lidu pogratulovala a popřála štěstí do nového roku.

V roce 2000 se Borisu Jelcinovi podařilo z novoročního projevu udělat největší

26 Нэй Вероника . *Русский праздник. Традиции и обычаи* [online]. 2011. [cit. 2015-03-28]. ISBN 978-5-386-02671-4. Dostupné z: http://bookz.ru/authors/veronika-nei/russkii-_110/page-2-russkii-_110.html

politickou senzaci. V tento den bylo vše neobvyklé, protože projevy byly dva. Jeden projev byl několik hodin před půlnocí a druhý byl klasicky pár minut před půlnocí.

Tento projev byl posledním, který byl vysílán z prostorů kabinetu. Další novoroční projev Vladimíra Putina už byl natáčen venku. A při natáčení Dimitrije Medvěděva kamera změnila úhel záběru.

Novoroční projev je dobrým zvykem. A pokud bude někdo doma na Silvestra sám, postačí zapnout televizi a jednoho hosta bude mít určitě.²⁷

27 Алим Юсупов . В России новогодние оращения главы государства стали доброй традицией . *Первый канал* . [online]. 31.10.2010 [cit. 2015-04-13]. Dostupné z: <http://www.1tv.ru/news/social/168213>

5 Oslavy Nového roku ve filmech

Tato kapitola je věnována několika klenotům ruské kinematografie, konkrétně filmům s motivem oslav Nového roku. U každého filmu je popsán jeho obsah a následná závěrečná analýza. Filmy jsou řazeny chronologicky, podle roku jejich výroby.

5.1 Nový rok a ruská kinematografie

Nový rok je velmi častým klíčovým motivem pro scénáře ruských či sovětských filmů. Důkazem toho je, například, žebříček padesáti nejoblíbenějších ruských i sovětských filmů, které souvisí s Novým rokem a jeho oslavami na internetové stránce KinoPoisk.ru.

5.1.1 Filmy na Nový rok

Ruská kinematografie je bohatá také na filmy, ve kterých se sice Nový rok neslaví, ale jsou nedílnou součástí novoročního televizního vysílání. Na základě jejich vidění je možné jmenovat, například: Mrazík, Bědnaja Saša, ZigZag Udači, Sněhurka nebo Prichodi na menja posmotret'.

5.2 Nový rok ve filmech éry SSSR

5.2.1 Karnevalová noc

Komedie Karnevalová noc byla natočena v roce 1956 v Sovětském svazu. O režii se postaral Eldar Alexandrovič Rjazanov.²⁸

Muzikálová komedie vypráví o skupině mladých lidí, která v Domě kultury připravuje program na oslavu příchodu Nového roku. Jedná se o velký maškarní karneval s průvodním programem. Hlavní organizátorkou je Lena, která se také na programu podílí tancem a zpěvem. Svůj sestavený program musí skupinka organizátorů projednat se svým nadřízeným, ředitelem Domu kultury, s panem Serafimem Ogurcem. Pan ředitel, bohužel, není s vymyšleným programem ztotožněn a představuje si úplně něco jiného, přesněji serióznějšího. Namísto tanečních čísel, vystoupení klaunů a kouzelníka nebo koncertu jazzové kapely si Serafim Ogurcov přeje vystoupení astronomického specialisty

²⁸ Карнавальная ночь . *КиноПоиск – Все фильмы планеты* . [online]. © 2003–2015 [cit. 2015-04-09]. Dostupné z: <http://www.kinopoisk.ru/film/44720/>

a souboru písní a tanců a také vyžaduje poslech pouze vážné, klasické hudby v podání komorního orchestru. Organizátoři, včetně Leny a jejího obdivovatele, elektrikáře Griši, řediteli vše poslušně odkývají.

Organizace ale i nadále pokračuje podle původní, zábavnější, verze programu. Přípravy tedy pokračují, i s dohledem pana ředitele. Někteří se proto pokoušejí Ogurcovi postavit do cesty vždy nějaké překážky. Například Griša se postará o to, aby se s ním výtah zastavil na nějakou chvíli v mezipatře.

Karnevalu se účastní i důležité lidi, o které se chce postarat sám ředitel. U vstupu návštěvníci dostávají masky, poté se mohou svézt po velké klouzačce a všude létají konfety a různé papírové ozdoby. Všichni oslavují a tancují. Pět minut před půlnocí se mění jevištní scéna a přichází zazpívat Lena a zpívá píseň právě o čase pět minut před půlnocí. Odbyje půlnoc, lidé si připijí, orchestr hraje, na jevišti se objevuje velká jolka a píseň pokračuje a Lena už zpívá o příchodu Nového roku. Samotný program vystoupení má zahájit Ogurcov, kterému těsně před příchodem na jeviště kouzelník trochu upraví oblek. Díky upravenému obleku se na jevišti pan ředitel trochu zamotá do šátků, květin atd. Zahanbený Ogurcov utíká z jeviště a posílá tam místo sebe experta na astronomii, kterého ale během večera opil jeden z organizátorů. Takže i z jeho vystoupení je další fiasko. Z Griši se stává moderátor a Serafím odchází vše sledovat ze svého soukromého balkonu. Následuje koncert jazzové kapely, která byla zamítnutá a také vystoupení tanečnic, které se ředitel pokusí narušit, ale Griša zařídí, aby uprostřed jeviště sjel výtahem přímo pod jeviště, kde padá do kouzelníkovy bedny a ta se zavře. Následuje ještě několik vystoupení, včetně toho kouzelníkova, při kterém Serafím vylézá z bedny. Konec filmu je ve znamení tance Griši s Lenou, při kterém si konečně dají polibek a popřejí si i oni šťastný Nový rok.

Prostřednictvím filmu je možné přihlížet honosné a bujaré oslavě Nového roku z 50. let 20. století. Narozdíl od filmu "Ironie osudu...", který je také dílem režiséra Eldara Rjazanova, je v tomto díle oslava pojata společensky, ve velkém okruhu lidí, kteří nevystupují samy za sebe, protože na sobě mají masky. Takže oslava v podobě karnevalu, stejně jako karneval o "komsomolských Vánocích". Masky jsou symbolem, převzatým z křesťanství a objevují se jak při oslavách Nového roku i při oslavách Vánoc. Podle tradic jsou masky především v podobě zvířat. Prostory kulturního domu jsou také

vyzdobeny velkým množstvím stromků, ozdobených i neozdobených. Jsou u vchodů, u skluzavky, na každém stole je miniatura jolky a na jevišti se po půlnoci objeví velká jolka. Dle mého názoru jde o upozornění, že jolka už je od roku 1935 opět povolená, a to jako symbol Nového roku. Například na miniaturních jolkách jsou červené ozdoby ve tvaru špice, zřejmě náznak na změnu osmicípé Betlémské hvězdy. Avšak osmicípou hvězdu, jako znak Vánoc, je možné vidět na oponě za jevištěm. Film je tedy směsí tradic jak novoročních, tak i vánočních, ale hlavním smyslem je oslavit a přivítat Nový rok.

5.2.2 Ironie osudu aneb Rozhodně správná koupel

Film natočil a zrežiroval Eldar Alexandrovič Rjazanov v roce 1975.²⁹ Tento film se dá také považovat za jednu z tradic oslav Nového roku. U nás bychom tento film přirovnali k pohádce Tři oříšky pro Popelku, kterou vysílají pravidelně na Štědrý večer.

Děj se odehrává ve dvou městech, Leningrad a Moskva. Hlavní hrdina, doktor Jevgenij, nebo Ženja, žije v Moskvě v panelovém domě na velkém sídlišti. Bydlí v bytě s matkou a má přítelkyni Galju, se kterou zamýšlí strávit tradiční novoroční večer v jeho bytě, s velkou slavnostní večeří a s nazdobenou jolkou.

Jevgenij a jeho kamarádi ze školy mají na Nový rok svou vlastní tradici. Dopoledne se vydávají do báně, do ruské podoby koupelí a saun. Návštěvu báně považují za očistu od strastí minulého roku a připravují se tím na nádcházející rok, který chtějí přivítat jako znovuzrození. Po očistné kůře následuje občerstvení, a to v podobě studeného piva. A nezůstane jen u piva. Jeden z přátel vytahuje vodku. Tou si připíjejí ze sklenic, ve kterých bylo pivo, na Jevgenije a jeho nastávající Galju. Další přítel z tohoto osazenstva, Pavel, má ten večer letět do Leningradu, ale všichni jsou tak opilí, že nejsou schopní do letadla posadit správnou osobu a posadí tam místo Pavla právě Jevgenije. Ženja, po příletu do Leningradu, nahlásí taxikáři svou adresu, a protože v 70. letech v SSSR ruští stavitelé budovali obrovská sídliště, která byla totožná i s adresami, vysadí ho na úplně stejné adrese, ale v Leningradu. Při vchodu do bytu mu nebrání ani zámek, protože sedí dokonce i klíče. Ženja se tedy ocitá v bytě slečny Nadi, která si také připravila oslavu pro svého protějška, Ippolita. Na slavnostní tabuli, která se nachází

29 Ирония судьбы, или С легким паром!. *КиноПоиск – Все фильмы планеты*. [online]. © 2003–2015 [cit. 2015-04-09]. Dostupné z: <http://www.kinopoisk.ru/film/77331/>

hned vedle ozdobeného stromečku, je velké množství nápojů, včetně šampaňského, ovoce, salát, ryba a další pochutiny. Po příchodu Ippolita, vznikají rozepře mezi ním a Ženjou. Po několika hádkách Ippolit odchází, a dává tak prostor ke vzniku něčeho neočekávaného a nového. Přesněji řečeno, dává prostor pro vznik lásky mezi Nad'ou a Ženjou. Hlavní hrdinka ale stále po odchodu Ippolita nemůže Ženjovu přítomnost vystát. Avšak díky své osobě, svému šarmu a díky několika písním a hrám na kytaru Žeňa na Nad'u zapůsobí. Nakonec spolu hlavní hrdinové příběhu oslaví příchod nového roku polibkem při odbíjení hodin na Spasské věži v televizi. Po půlnoci mezi nimi ale vznikly nějaké spory, a tak se Žeňa po rozloučení s Nad'ou vrací domů do Moskvy. Ve svém bytě usíná se smíšenými pocity a také bez přítomnosti své nastávající, Galji. Film nakonec skončí šťastně, a to momentem, kdy se Nad'a dostává stejnými klíči do bytu Ženi a probouzí ho s tím, že si u ní nechal věník, tedy saunovou metličku. Žeňa se nevěřicně probouzí a proběhne vřelé přivítání. V bytě se objevují i přátelé hlavního hrdiny, kteří se zasloužili o jeho odlet do Leningradu, ale tedy i o vznik nového vztahu svého přítele.

Ironie osudu aneb Rozhodně správná koupel je velmi úspěšný film i nyní, v moderní době. Svým dějem lze považovat dané dílo za nadčasové, protože tento romantický příběh bude romantický kdykoliv. Za romantiku, a zároveň i za ironii osudu hlavních postav, lze v tomto filmu považovat právě ten osudný omyl, který umožnil vznik lásky mezi hlavními hrdiny a také jejich nový společný začátek právě v první den nového roku.

Úspěch filmu potvrzuje i fakt, že bylo natočeno jeho pokračování, dokonce i s obsazením několika stejných postav původními herci.

5.2.3 Staryj Novyj god

Film Staryj Novyj god byl natočen v roce 1980, tedy v éře SSSR. Režie se ujali Naum Ardašnikov a Oleg Jefremov.³⁰

Děj se odehrává v jednom panelovém domě, do kterého se nedávno nastěhovaly dvě rodiny. Obě rodiny slaví Starý Nový rok ve svých bytech se svými dalšími příbuznými. Jedna rodina, rodina Petra Sebejkina, si do bytu stěhuje stále nové a nové věci, zatímco hlava druhé rodiny, Petr Poluorlov, rozhoduje o tom, že vymoženosti, které nyní mají

30 Старый Новый год. *КиноПоиск – Все фильмы планеты* . [online]. © 2003–2015 [cit. 2015-04-09]. Dostupné z: <http://www.kinopoisk.ru/film/43986/>

vlastně nepotřebují, protože v minulosti se bez nich lidé obešli. Přesto v obou rodinách vrcholí přípravy na komornou rodinnou oslavu Nového roku. V obou rodinách popíjejí, jedí, filozofují. Manželka P. Sebejkina připravuje salát olivje, manželka Petra Poluorlova také připravuje bohatě prostřenou tabuli. Ale v bytě u rodiny Poluorlových se nakonec obejdou i bez hostiny a nakonec Nový rok přivítají v sedě, na zemi okolo jolki a popíjejí vodu a při svíčkách. Vypráví si příběhy, filozofují, zpívají a přemýšlí. Na jiném místě, a to na chodbě v tom panelovém domě, se odehrává velký večírek mladých tancujících lidí. Pozdě v noci, po velkých oslavách se obě hlavy rodiny, oba Petrové, hádají se svými manželkami a nakonec spolu i se svými kamarády odjíždí ráno do lázní, neboli báně. Tam zjišťují, že je jim spolu všem dobře a že z obou Petrů budou dobří přátelé. Na konci filmu říká Petr Sebejkin, že je potřeba nového začátku, jak tomu na Nový rok většinou je. Jak název napovídá, v tomto filmu se Nový rok slaví podle kalendáře juliánského a v době SSSR. Ale každá rodina oslavuje tento svátek po svém.

Rodina Petra Sebejkina vítá příchod svátku Starý Nový rok způsobem netradičním i tradičním. U Sebejkinů se sešla celá rodina, za účelem nastěhování a oslavy. V průběhu netradičního stěhování se však odehrává již tradiční podoba oslav. Na stole je olivje a další pochutiny, vodka a šampaňské také nechybí. Ale chybí jolka. Avšak symbolem nového začátku je právě ono stěhování do nového bytu.

Rodina Poluorlova se sešla také, ale za účelem rodinné oslavy v již nastěhovaném bytě, narozdíl od Sebejkinů. U Petra Poluorlova jolka sice je, ale „po úvaze hlavy rodiny nad přepychem, chybí nábytek. Proto v tomto „prázdném“ bytě probíhá oslava při světle svíček, na zemi a ve skutečném rodinném kruhu okolo jolky. V průběhu noci rodina, především, filozofuje nad minulostí, současností i budoucností.

Po půlnoci se alkoholem posílení Petrové pohádají s manželkami. Brzy ráno oba Petrové a jejich dva nejlepší přátelé odcházejí z domu a společně míří za oblíbeným mezi pány zvykem. Jedou spolu do „báně“. Tam probíhá tradiční očista a další příjem alkoholu, jak je tomu i ve filmu „Ironie osudu...“.

Ani ve filmu „Staryj Novyj god“ divák neuvidí romantickou zápletku, ale pousměje se nad satirickými, vtipnými a melodramatickými situacemi.

5.2.4 Čaroději

Muzikálová, romantická komedie Čaroději byl natočen v roce 1982, také v éře SSSR. Režie se ujal Konstantin Bromberg a knihu, která je zčásti i scénářem, napsali bratři Arkadij a Boris Strugačtí.³¹

Celý příběh se odehrává ve městě Kitežgrad. V tomto městě se nachází Vědecký univerzální institut zvláštních služeb, ve kterém pracuje hlavní hrdinka, Aljona. Jedná se o institut čar a kouzel, ve kterém Aljona pracuje na pozici čarodějnice. Několik dní před svátkem Nového roku má Aljona odletět za svým ženichem Ivanem, ale shodou okolností se dostane v nemilost ředitelky institutu. Zástupce ředitelky, který má na Aljonu zálsusk, své nadřízené povypráví lež o tom, že tím ženichem je právě její utajovaný milenec. Ředitelku to pochopitelně rozčílí a uvalí na hodnou a šťastnou Aljonu kletbu. Kvůli zmíněné kletbě se z Aljony stává zlá a bezcitná osoba a zapomíná také na svou svatbu a na svého Ivana. Kletbu může zrušit pouze polibek z pravé lásky. Aljonu tedy obletuje zástupce ředitelky, Satanejev. Mezitím už o všem ví i Ivan, kterého informovali Aljoniny přátelé z institutu, a proto míří do Kitežgradu zlomit kletbu. Ivan se pokouší několikrát Aljonu políbit, ale nedaří se mu to.

Bliží se den Nového roku, kdy musí být Aljona políbena, jinak zůstane její srdce chladné navždy. Při oslavách Nového roku v institutu má být představen nejnovější vynález, a to kouzelná hůlka. Hůlka je však ukradena Satanajevem, který se s její pomocí chce omladit kvůli Aljoně. Kouzelnou hůlku Satanejev nahrazuje za obyčejnou tužku. Při zahájení oslavy Nového roku má být představena i kouzelná hůlka, ale když s ní ředitelka mávne a vysloví přání, nic se nestane. Satanejev vysloví své přání a hůlka jej doslova vyplní. Zástupce se ocitá na střeše institutu a odvážný Ivan mu jde na pomoc. Za sundání Satanejeva ze střechy dostává Ivan polibek od Aljony a kletba je konečně zrušena. Aljona opět poznává svého ženicha a je z ní opět veselá slečna. Ivanova malá sestra, která ho na cestě doprovází, mávne kouzelnou hůlkou a hned je o oslavu postaráno. Nechybí velká, bohatě ozdobená jolka, prostřené stoly, konfety a další různé ozdoby a samozřejmě se v sále objeví i Děda Mráz, za kterého je převlečený milenec ředitelky. K tanci hraje živá kapela a všichni oslavují.

31Чародеи. КиноПоиск – Все фильмы планеты . [online]. © 2003–2015 [cit. 2015-04-09]. Dostupné z: <http://www.kinopoisk.ru/film/79450/>

Pohádkový příběh Čarodeji je plný zpěvu, štěstí a smíchu. O magii bylo postaráno tentokrát v celém filmovém ději, nejen o novoroční noci. Že je filmový děj spíše pohádkou, nám dokazují i jména některých postav, jako je například Satanejev, nebo název města, ve kterém se institut nachází. Novoroční symboly se objevují hned v úvodu filmu. Mnoho postav Dědy Mráze a Sněhurky, jolka s pěticípou červenou hvězdou na špičce. Silvestrovská oslava probíhá na konci celého filmu. Výzdoba a velká jolka jsou srovnatelné s těmi, které byly zobrazeny i ve filmu Karnevalová noc. Tyto dva filmy se mohou také rovnat, co se týče počtu odehraných a zazpívaných písní. Film je kouzelný a čarovný sám o sobě, ale zázrak se odehrává v tom okamžiku, kdy je Aljona zbavena zakletí ve zlou čarodějnici a stává se z ní všem známá hodná a milá kouzelnice.

Název města má svůj význam. Kitěž je název pro bájně město, které se podle legendy nachází pod hladinou jezera Světlojar v Nižněnovgorodské oblasti. Jezero toto město zatopilo a skrylo před nájezdy Mongolů. Legenda praví, že zdi klášterů a chrámů je možné spatřit i nad hladinou jezera. Proto název Kitěžgrad. Ve filmu působí toto město také jako jedna velká fata morgana. Záběry na město vyvolávají dojem, že tam to město nepatří a vypadá jako by tam ani nebylo.³²

Postavy dostaly svá jména podle některých postav z knihy bratrů Strugackých "Pondělí začíná v sobotu", na jejíž podklad byl film natočen.

5.3 Film Ironie osudu aneb Rozhodně správná koupel v symbolech

Cílem této kapitoly je objasnění symboliky ve filmu "Ironie osudu aneb Rozhodně správná koupel", na základě detailní charakteristiky, kterou se zabývá článek autorky Natálie Lesskis s názvem: "Фильм *"Ирония судьбы..."*: от ритуалов солидарности к поэтике измененного сознания".

Tato romantická komedie je jediným sovětským filmem, který se stal pravidelným novoročním rituálem. V televizním vysílání je kulisou a provází člověka celý den při ostatních rituálech, ať už při zdobení jolky, při chystání sváteční tabule, při vaření, při samotné oslavě a také při poslední kávě před odchodem posledních hostů za svítání.

32 Ruská Atlantida – Zprávy – Kultura – Hlas Ruska. *rádio Hlas Ruska*. [online]. 20 července 2011 [cit. 2015-04-09]. Dostupné z: <http://cz.sputniknews.com/czech.ruvr.ru/2011/07/20/53476454/>

Podle autora článku, který se zabývá právě symbolikou tohoto filmu, je také důležité zaměřit se na tento film nejen z pohledu rituálu, ale hlavně jako na interpretaci tohoto svátku jako magické změny, změny k lepšímu.

5.3.1 Oblíbenost filmu

Premiéra filmu byla odvysílána v televizi 1. ledna v roce 1976 a byl to velký úspěch. Film se stal okamžitě hitem z mnoha důvodů. Lidé si mohli filmovým dějem zopakovat atmosféru oslav a hlavním důvodem také bylo to, že film byl odvysílán v hlavním sledovacím čase, a to v 19 hodin.

Oblíbeným se stal film také proto, že do hlavní role byla obsazena polská herečka, dále netypická pro televizní vysílání, stylistika hudebních záběrů. Hudba v této komedii byla vyjádřena pouze zpěvem a hrou a na kytaru, tedy žádné hlasité a bujaré hudební čísla. Populárnosti bylo také dosaženo díky charakteristickým rysům režiséra Rjazanova, který kombinuje groteskní a melodramatické elementy.

5.3.2 Zázrak

Hlavním symbolem vánočních nebo novoročních příběhů je zázrak. V "Ironii osudu..." se odehrává na konci příběhu. Ne všechny romantické filmy končí šťastně, a v tomto případě to ke špatnému konci směřovalo. Divák je však nakonec mile překvapen, když se Nad'ja zjeví u Ženji doma v Moskvě a hlavní hrdina ji srdečně přivítá. A právě tento okamžik je považován za novoroční zázrak tohoto příběhu.

Realizace zázraku v tomto filmu by nebyla možná bez romantického symbolu dvou světů. V tomto případě jsou to právě města Moskva a Leningrad. Podoba tkví nejen v jejich velikosti, ale také, například, tím, že konstrukce panelových sídlišť se od sebe nelišila ani názvy ulic či domů.

5.3.3 Symbol ironie

Ironie se v tomto filmu objevuje nejen v názvu. Je jí možné vidět například ve scéně, kdy jde Pavel na návštěvu k Ženjovi a cestou míjí ozdobené domy, což v té době nebylo často k vidění, nebo Dědy Mráze a Sněhurky, kteří na ulici prodávají šampaňské a mandarinky, které byly v té době nedostatkovým zbožím. Celé je to pojato velmi groteskně a ozdobené domy a všudepřítomné ozdoby mají opět symbolizovat kouzlo a magii

Nového roku.

5.3.4 Hlavní hrdinka a její symbolika

Co se týče scén, ve kterých hraje hlavní hrdinka Naďa, jsou vždy natočené s nějakou ozdobou. Mnoho hlavních scén s ní je natočeno přes vánoční ozdobný řetěz. Také detailní záběr na ni, když stojí u zářícího zamrzlého okna má vyjadřovat motiv vánočního řetězu. Je kolem ní vytvářena magická aura. Obraz hlavní hrdinky je vytvořen uměle, tzv. Gogolovským způsobem. Naďu hraje jedna herečka, ale mluví za ni druhá a zpívá za ni třetí. Podle kritiků je možné také samotnou Naďu přirovnat k tradiční postavě Nového roku, a to k Sněhurce. Je jí podobná jak vzhledem, například svými vlasy, ale také ve scéně, kdy jde po městě a světla okolo ní zhasínají, zvedá se vítr a vytváří víry sněhu a také okolo ní létají hejna ptáků.

5.3.5 Symbol zrcadla

Folklorním symbolem v této komedii je zrcadlo. Například, u Nadi v bytě je velké zrcadlo a každý, kdo přijde k ní do bytu je v něm zobrazen, dokonce i Ženja. Ovšem když tam stojí jen Naďa s Ippolitem, tak Ippolita tam nejde vidět. Zrcadlo je také symbolem dvou bytů hlavních hrdinů, které jsou téměř stejné, včetně rozestavěného nábytku. Také životy hlavních hrdinů se velmi podobají, oba jsou svobodní a chtějí uzavřít manželství po několika letech samoty. I scéna v sauně je velkým zrcadlem, které bývá branou do jiného světa. Sauna a alkohol dostávají Ženju z všedního života do světa kouzel, a především do Leningradu.³³

5.3.6 Závěr

Vyčlenění celé jedné kapitoly pro jeden konkrétní film má své opodstatnění, a to na základě oblíbenosti filmu a na článku, který se "Ironii osudu..." věnuje velmi podrobně. Díky informacím o premiéře, filmové hudbě a o práci režiséra, se podařilo prokázat, co je hlavním důvodem, vedoucím k tak velké popularitě tohoto filmu. Několik scén a záběrů také pomáhá vysvětlit symbol Sněhurky a symbol zrcadla ve filmu, kterých

33Лесскис Наталья . Журнальный зал|НЛО ,2005 Н76|Наталья Лесскис – Фильм "Ирония судьбы...": от ритуалов солидарности к поэтике измененного сознания. . *Журнальный зал в ПЖ*. [online]. [2005] [cit. 2015-04-09]. Dostupné z: <http://magazines.russ.ru/nlo/2005/76/le.html>

si divák, včetně mé osoby, hned nevšimne. Podařilo se rovněž objasnit význam ironie ve filmu, která činí i jeho název. Tato kapitola mi dopomohla k lepšímu vnímání a pochopení celého filmu.

5.4 Nový rok ve filmech z 90. let 20. století

5.4.1 Operacija "S novym godom"

Ruskou komedii z roku 1996 natočil a zrežiroval Alexandr Rogožkin.³⁴

Děj vypráví o lidech, kteří se nešťastnou náhodou v novoroční den zraní a musí být hospitalizováni na traumatologickém oddělení v nemocnici. Zranění jsou převážně muži, včetně vysoce postaveného vojenského generála. Hospitalizovaní, v čele s generálem, si připraví na oddělení vlastní oslavu. Každý z pacientů má vlastní úkol, který musí na oslavu zařídit. Do bujarých oslav se zapojí i nemocniční personál. Na tomto příkladu je možné opět pozorovat semknutí kolektivu, i když jsou to cizí lidé. Přípravy na oslavu neminuly nikoho. Na oddělení proto nechybí skvostná výzdoba, jolka, bohatě prostřený stůl a alkohol, zejména velmi oblíbená vodka. Oslavu obohatí také návštěva cikánské kapely s tanečnicemi a několik dámských společnic. Generál se postaral také o ohňostroj a všichni zúčastnění byli oblečeni společensky, pánové oblékli sako či smoking a dámy krásné večerní šaty. Velkou oslavu zakončují operací jednoho z pacientů, o jejíž vedení se postarají i samotní, značně společensky unavení, pacienti.

Tento film pojal oslavu Nového roku řádným způsobem. Tradice byly dodrženy na netradičním místě pro oslavu. Pacienti, i přes nepřízeň jejich osudu, chtějí jejich nejoblíbenější den v roce oslavit, což dokazuje, že si tohoto svátku opravdu považují a nechtějí být o jeho tradici ošizení. Slovo operace v názvu tohoto filmu je možné vysvětlit dvěma způsoby. Přípravy na oslavu by se daly popsat jako jedna velká tajná operace, kterou řídí vojenský generál. Druhým významem slova operace v názvu je dle mého názoru narážka na nemocniční prostředí. Co už se týče oslavy jako takové, pod generálovým vedením se uskutečňuje večírek na vysoké úrovni, což dokazují pacienti svou garderobou a výzdobou, jejíž součástí je nazdobená jolka, bohatě prostřený stůl a vyzdobený sál. Děda Mráz je na oslavě také zastoupen, ale neplní svou hlavní roli,

34 Операция «С новым годом». *КиноПоиск – Все фильмы планеты* . [online]. © 2003–2015 [cit. 2015-04-09]. Dostupné z:<http://www.kinopoisk.ru/film/79452/>

tedy nerozdává dárky. Je zde spíše kulisou, která dotváří obraz novoroční oslavy. Stejně jako je tomu ve filmu *Sirota Kazanskaja*, ani v tomto filmovém díle není cílem romantický šťastný konec, ale stmelování kolektivu a navázání kontaktů s cizími lidmi.

5.4.2 *Sirota Kazanskaja*

Komedii *Sirota Kazanskaja* zrežíroval a natočil v roce 1997 Vladimír Maškov.³⁵

Film vypráví o učitelce, sirotkovi, jménem Nasťa, která se rozhodla, že po smrti své matky najde svého otce. V novinách nechala otisknout matčiny dopisy jistému Pavlovi a na svátek Nového roku se stalo něco nečekaného. Během jednoho zázračného večera ji navštívili tři potenciální otcové.

Oslavu Nového roku pojal tento film zpočátku tradičně. Příkladem toho je Nasťa, která domů přinesla šampaňské. Dále její snoubenec Kolja přinesl velký vánoční stromek, ale nakonec jim postačil tradiční malý stromeček na stole.

Úmysl o tradiční oslavu tedy v ději byl, ale narušili jej právě oni otcové svou nečekanou návštěvou. Ale o jednu tradici filmový děj diváka neošidí. Součástí novoroční noci ve filmu *Sirota Kazanskaja* je samozřejmě společenská hostina u bohatě prostřené sváteční tabule, u které se sejde nově založená rodina, která je sice netradiční, ale i taková se právě o této magické noci může dát dohromady. A také nechybí televize, ale ne s odpočítáváním orloje na Spasské věži, nýbrž s projevem prezidenta USA, což všechny zúčastněné trochu šokuje, protože Rusové jsou zvyklí na novoroční projev svého prezidenta, který je možné vidět ve filmu "Jolki". Co se jídla týče, na slavnostní tabuli nechyběly, kromě jiných pochutin, například, dva dezerty, a to: ananasový koktejl a blinčiky s pomerančovým sirupem.

Ve filmu můžeme vidět oslavu z počátku 90. let 20. století na ruském venkově. Právě venkovským prostředím se tento film liší od ostatních, kterých děj se konal, především, ve městech. Oslava měla být jen romantickým večerem dvou lidí, tedy v rodinném kruhu, narozdíl od oslavy ve filmu "Operacija: S Novym godom!".

35 *Сирота казанская. КиноПоиск – Все фильмы планеты* . [online]. © 2003–2015 [cit. 2015-04-09]. Dostupné z: <http://www.kinopoisk.ru/film/41058/>

5.5 Nový rok ve filmech 21. století

5.5.1 Ironie osudu aneb Virtuální román

Romantická komedie Virtuální román byla natočena v roce 2006. Film zrežiroval Roman Nesterenko.³⁶

Film vypráví příběh mladé maminky Alexandry, která vychovává svého malého syna úplně sama. Kromě syna jsou v bytě ještě další dvě starší děti. Na návštěvu milované tety Saši přijeli její neteř a synovec. Neteř se synovcem objevily dlouhotrvající románky, který Saša má s jistým mužem, vystupujícím pod přezdívkou "Platon", přes internet. Jménem Saši domlouvají s neznámým mužem schůzku naslepo, které se jejich tetička moc obává, a právě proto se k ní doposud neodhodlala.

Právě 31. prosince se Saša hned ráno dozvídá, že její soused chce odkoupit její byt, ale ta myšlenku prodeje svého bytu s rozhořčením odmítá. Mezitím už v susedově bytě, který se nachází nad Sašíným, probíhá rekonstrukce. Celý den tedy padá našťvané Saši na hlavu stropní omítka a v celém domě je hluk. Téhož dne, který je pro hlavní hrdinku už tak skutečně náročný, se také dozvídá o zmíněné schůzce naslepo, kterou jí domluvili její hosté. Ikdyž má Saša obavy, řekne si, že už to nemůže být horší a možnost poznat svou spřízněnou internetovou duši bere v potaz.

Večer tedy přichystaná a upravená Saša odchází na schůzku a nechává syna doma samotného, protože i neteř se synovcem vítají Nový rok podle svých představ. Saša odešla a mezitím se v bytě nad tím jejím chystá nafoukaný soused také do ulic. Avšak, když se soused sprchuje, přestane téct voda. Mezitím zvoní doručovatelé květin, kterým jde otevřít. oděný jen do ručníku. a při přebírce květin se mu zavírají dveře od bytu. Spoře oděný soused, a navíc celý od mýdla, běhá po chodbách a dobývá se k ostatním susedům. Otevře mu až Jožik, syn Saši. Společně tedy na Jožikovu maminku čekají. Mezitím Saša zjišťuje, že internetový "Platon" na smluvené místo nedorazil a osvětlit identitu muže, který na stejném místě čekal zřejmě na někoho jiného, se podařilo jejím dobrým známým přátelům ze susedství. Zklamaná Saša se vrací domů a tam objeví svého syna, který na ni čeká i s jejím otravným susedem. Příchod Nového roku,

36 *Виртуальный роман. КиноПоиск – Все фильмы планеты* . [online]. © 2003–2015 [cit. 2015-04-09]. Dostupné z: <http://www.kinopoisk.ru/film/280902/>

za zvuků odbíjejících hodin na Spasské věži, přivítají všichni tři společně. Po půlnoci se od souseda Saša dozvídá, že on je její vyvolený "Platon" a už jí není vůbec protivný.

Film opět zachycuje děj v časově ohraničeném úseku. Příběh začíná ráno, 31. prosince, a končí po půlnoci, na Nový rok. Takový ohraničený úsek je zobrazen i v ostatních filmech, zmíněných v této bakalářské práci, kromě romantické komedie *Tarif Novogodnij* a pohádky *Čaroději*. Jak už název filmu napovídá, je v něm obsažena ironie osudu hlavních postav. Ironií je, že soused, kterého hlavní hrdinka nenávidí a který jí celý den před Novým rokem zkazil, je ve skutečnosti již půlroku její virtuální spřízněná duše. Film zachycuje nejen domácí rodinnou oslavu, ale i oslavu mladých příbuzných hlavní hrdinky, kteří oslavují a tancují na nějakém večírku v klubu. Nakonec lze jen dodat, že filmový příběh od začátku, i přes pár překážek, směřuje k romantickému okamžiku, který vyvrcholí právě o magické silvestrovské noci.

5.5.2 Ironie osudu II

Filmová komedie *Ironie osudu 2* byla natočena v roce 2007 a zrežíroval ji Timur Bekmambetov.³⁷

Pokračování populárnějšího prvního dílu filmu *Ironie osudu* aneb *Rozhodně správná koupel* opět stojí za shlédnutí. Evgenij, zkráceně Ženja, Lukašin od své první návštěvy lázní v této tradici se svými přáteli pokračuje. Nyní, po třiceti letech, se této pánské očištné kúry zúčastní poprvé i Lukašinův syn Kost'a, který je z už rozpadlého manželství. V lázních je tedy se svými strýčky Pavlem a Alexandrem, kteří se postarají o to, aby se minulost opakovala. Kost'u tedy opijí a následně ho posadí na letadlo do Petrohradu. Opilý Kost'a se v Petrohradu opět dostává do bytu č. 12 na třetí ulici Strojitelej, dům číslo 25. Nyní v bytě už bydlí dcera Nadi a Ippolita, jménem také Nad'a. Ta, stejně jako kdysi její matka, nemá o nezvaného hosta vůbec zájem a snaží se ho z bytu vystřadit, protože čeká návštěvu svého přítele Iraklije. Kost'a se nevzdává a snaží se v bytě zůstat. Během večera se v bytě vystřídá také matka Nadi, tedy láska Ženji Lukašina z prvního dílu, dále také přítel Nadi, který ji chtěl požádat o ruku nebo i Nadin otec Ippolit. Vyřešit celou situaci se rozhodne i Ženja, který se do Petrohradu také vydává. Když se setkávají

37 Ирония судьбы. Продолжение. *КиноПоиск – Все фильмы планеты*. [online]. © 2003–2015 [cit. 2015-04-09]. Dostupné z: <http://www.kinopoisk.ru/film/276261/>

tváří v tvář s Nad'ou st. opět to mezi nimi zajiskří, ale pohádají se.

Později se Kost'ovi podaří dostat promyšleným způsobem Iraklije z bytu a v tom čase, kdy je Nadin potenciální snoubenec pryč, se mu podaří získat si Nadinu lásku. Přesně o půlnoci, za odbíjení orloje, které je již tradičně vysíláno v televizi, si přitíjejí sklenicí šampaňského a pak se políbí. Ve filmu se objevuje také Děda Mráz se Sněhurkou, za které se následně oblékají i hlavní postavy Nad'a a Kost'a, aby utekly Nadiným rodičům a jejímu snoubenci.

Celá zápletka končí šťastně. Kost'a a Nad'a jsou spolu a Lukašina na cestě domů vlakem doprovází jeho milovaná Nad'a.

Nový rok hlavní postavy oslavují téměř tradičně, nebýt již zmíněné romantické zápletky. Nad'a připravuje hostinu pro své rodiče a svého přítele, má ozdobenou jolku a připravené dárky. Ale osud tomu opět přál jinak, a tak vzniká nový vztah, tedy nový začátek.

Od prvního dílu "Ironie osudu..." se druhý díl liší, například, vymoženostmi moderní doby, tedy mobilními telefony, díky kterým je komunikace hrdinů podstatně jednodušší. A mobil a mobilní sítě také pomohou hlavnímu hrdinovi zaměstnat Iraklije, protože mobilní sítě jsou jeho prací. Příběh je také jiný v tom, že v prvním díle hlavní hrdinové neměli s takovou situací žádnou zkušenost a neměli ani nikoho, kdo by jim poradil. Ovšem ve druhém díle se do zápletky vměšují právě rodiče obou hlavních hrdinů, tedy hlavní hrdinové prvního dílu, kteří stejnou situaci zažili. Je známo, že opakovaný vtíp není vtípem a druhý díl nebo remake nikdy nepřekoná díl první. Dle mého názoru jsou tato přísloví a častá tvrzení filmových diváků pravdou, tedy i pro mne oblíbenějším zůstává první díl.

5.5.3 Tarif Novogodnij

V roce 2008 režisérka Anastasija Volkova natočila romantickou komedii Tarif Novogodnij.³⁸

Hlavní hrdinka, Aljona, slaví příchod Nového roku se svými přáteli v parku na lavičce a popíjí šampaňské. Mužský hrdina, Andrej, oslavuje půlnoc v Moskvě, na Rudém náměstí, také se svými přáteli. Andrej potřebuje nový mobilní tarif, a proto zamíří

38 Тариф Новогодний. *КиноПоиск – Все фильмы планеты*. [online]. © 2003–2015 [cit. 2015-04-09]. Dostupné z: <http://www.kinopoisk.ru/film/406141/>

do obchodu s mobilními telefony, kde mu zvláštní dáma prodá mobilní kartu. Náhoda se přihodí hned u prvního hovoru po půlnoci. Andrej se díky náhodnému výběru telefonního čísla dovolá právě Aljoně, která pláče kvůli rozchodu s přítelem. Film pokračuje neustálým mobilním kontaktem obou hrdinů, ale oba se nachází časově v jiném roce. Novoroční tarif je sice dal dohromady, ale je zvláštní právě tím, že v jiném čase. Jejich setkání proběhne na konci filmu, a to za Andrejem smyšlených okolností opět 31. prosince, a je to jeden z dalších filmových novoročních zázraků.

Tento film nám zobrazuje podobu novoročních oslav v moderní době, v Moskvě a v podání mladých lidí. Narozdíl od ostatních filmů, ve kterých se děj odehrává hlavně 31. prosince a 1. ledna, v tomto filmu se děj prolíná od jednoho Nového roku ke druhému. Hlavní hrdinové filmu také poukazují na to, že Nový rok už není potřeba vítat zásadně v teple domova a v rodinném kruhu, k čemuž také přispívá moderní doba a obchodníci, kteří chtějí na tomto svátku vydělat peníze, a tak jsou pořádány i akce venkovní. Tarif novogodnij zachycuje oslavu přímo na Rudém náměstí, pod Spasskou věží. Nechybí novoroční ohňostroj a odbíjení hodin na orloji Spasské věže. Ve filmu je k vidění také několik vlivů, které přišly ze západu. Jsou to postavičky Santa Clause nebo pokrývky hlav kolemjdoucích, které vypadají také jako čepice Santa Clause. V autobuse je hlavní hrdina doprovázen maskami, zvířecími a cikánkou. Andrej a jeho dva přátelé si vytvořili vlastní malý zvyk. Vytáčejí náhodná telefonní čísla a jejich vlastníkům následně přejí "šťastný Nový rok". Tímto způsobem se seznámili i hlavní hrdinové.

5.5.4 Jolki

Režie se ujalo více umělců, jako Timur Bekmambetov, Dmitrij Kiseljov, Alexandr Vojtinskij a Ignas Jonynas.³⁹

Děj filmu vypráví najednou o více osudech různých lidí. Vše začne ve městě Kalingrad, v dětském domově. Malá slečna si vymyslí, že právě ruský prezident je její otec a že v novoročním proslovu zmíní jistou větu a tím dá najevo onu známost. Dívka je ostatním dětem pro smích, ale díky jednomu věrnému kamarádovi a jeho telefonátu začíná novoroční zázrak. Děj se prolíná i do dalších deseti měst po celém Rusku. Každé město

39 Ёлки. КиноПоиск – Все фильмы планеты . [online]. © 2003–2015 [cit. 2015-04-09]. Dostupné z: <http://www.kinopoisk.ru/film/493768/>

má svůj vlastní novoroční příběh, ale pointa je stejná. Postavy, je jich celkem šest, se navzájem svým způsobem znají a snaží se splnit dívčino přání a předat jej panu prezidentovi, ještě před projevem. Většina jednotlivých příběhů tradice při oslavách nedodrží. Například lyžař a snowboardista mezi sebou soutěží, Boris tráví čas v letadle. Co se týče vlastních tradic, správce dětského domova si každý rok právě o novoroční noci dopřává za ušetřené peníze večeři ve fastfoodu, ale tento rok mu večeře nevyjde podle jeho představ. Další ženská postava, Julie, se zúčastní večírku u jedné ze svých přítelkyň doma, kde jí hostitelka sdělí jeden, také netradiční, zvyk. Aby se jí splnilo přání, musí jej napsat na kus papíru s prvním úderem při odpočítávání na orloji. Během celé minuty tedy musí napsat přání, papír zapálit a malý zbytek vhodit do své skleničky se šampaňským a vypít jej než orloj naposledy udeří. V novoročním projevu ruského prezidenta nakonec nechybí ona věta malé slečny. Film, plný lidských osudů, končí šťastně.

Film není zpracován jako jedna velká bujará oslava příchodu Nového roku, která se neobejde bez vodky nebo šampaňského. Děj ukazuje divákovi nevyzpytatelnost této čarovné noci a zahrává si s osudy jednotlivých postav. Láska je zde také jedním z hlavních témat, a to: přátelská láska mezi dětmi v dětském domově; láska, kterou nerozdělí ani obrovská vzdálenost nebo láska platonická mezi taxikářem a známou zpěvačkou. Narozdíl od ostatních filmů, zmíněných výše, je právě v tomto zakomponována jedna z novějších společenských tradic, a to novoroční projev prezidenta. V ostatních filmech, ve kterých figuruje i televizní vysílání, je možné shlédnout balet, jako je tomu, například, v "Ironii osudu...", nebo odbíjení hodin orloje na Spasské věži. Netradičním je možné považovat i zvyk s kusem papíru, ohněm a pohárem šampaňského. Tento zvyk by mohl být přirovnán k tradici věštění, ale, dle mého názoru, je to spíše metoda zaklínání.

6 Závěr

Hlavním cílem této bakalářské práce bylo srovnat filmy, zobrazující tematiku nového roku, s tradicemi a zvyky a také tyto filmy srovnat mezi sebou. Během této analýzy bylo pozorováno především to, že ruští filmoví umělci se snaží zachovávat tradice oslav Nového roku v národní kinematografii. Zachovány jsou tradice zdobení jolki, setkání přátel a rodiny u bohatě prostřeného stolu, ohňostroje a také tradice dávání dárku, a to jak mezi sebou, tak od Dědy Mráze. Dále je možné ve třech filmech vidět i jeden z novějších zvyků, který se stává stále modernějším a považovaným, zejména mezi pány. Tím zvykem je návštěva "báně", při které dochází k očistě od starého roku a pánové jsou následně připraveni a čistí na rok nový. Jediná tradice, která nebyla zobrazena v žádném filmu, je věštění.

Ze sledování vybraných filmů bylo vyzorováno, že hlavním vybraným žánrem pro filmy s danou tematikou je komedie, především tedy romantická komedie. Tento závěr potvrzuje tvrzení z úvodu bakalářské práce. Hlavní roli hraje láska a štěstí. Čistě za komedie lze považovat filmy *Operacija s "Novym godom!"*, s malými prvky satiry i *Saryj novyj god* a také film *Sirota Kazanskaja*.

Z analýzy vyplynulo i to, že sledování filmů s novoroční tematikou se do jisté míry zařadilo mezi novoroční tradice. Za hlavní rituální film, vysílaný na Nový rok, je považována romantická komedie *"Ironie osudu aneb Rozhodně správná koupel!"*.

Úvodní část bakalářské práce byla nápomocná pro následnou analýzu filmů. Pomocí detailní charakteristiky Nového roku a jeho tradic bylo možné srovnat pojetí tohoto svátku s filmy, které byly předmětem sledování.

Na základě popisu historického vývoje oslav bylo vydedukováno, že se v Rusku slavily svátky oba. Jak pravoslavné Vánoce, tak i Nový rok. V 19. století začíná tradice zdobení jolki, a Vánoce tak začínají být upřednostňovány. Změna nastala ve 20. letech 20. století v éře SSSR, kdy byly všechny religiózní svátky zrušeny. Vánoce i jolka byly zrušeny. Nový rok se však začne opět slavit a tradice zdobení jolki přechází pod novoroční, sovětskou, tradici.

Ke zpracování bakalářské práce pomohly a byly použity, především, filmy, dále česká

i ruská literatura, ruský novinový článek nebo internetové zdroje, jak tomu bylo již zmíněno v úvodu. Pro dosažení dobrého překladu z ruské literatury byl použit i překladový slovník. Bylo mi tak umožněno osvojit si problematiku práce s ruským jazykem i ve filmu.

Psaní této bakalářské práce byl velký přínos pro mé kulturní vzdělání o Rusku. Pomohlo mi si také uvědomit, jak moc může být jeden den v roce důležitý pro tak velký národ. S porovnáním oslav Nového roku v Rusku se Česká republika nemůže měřit. Pro nás je to jen konec roku a začátek nového. Rusové si tento svátek velmi považují, berou ho jako loučení se se starým rokem a přivítání roku následujícího. Samozřejmě formou bujarých oslav. Rovněž na mne zapůsobilo, jak velkou pozornost věnuje kinematografie právě tomuto svátku a kolikrát se oslava Nového roku stala klíčovým námětem filmu. Jejich sledování pro mě nebylo pouze zadaným úkolem, několik filmů jsem si totiž dost oblíbila. Domnívám se, že by se eventuálně mohly stát i mým vlastním novoročním rituálem.

7 Резюме

Тема бакалаврской работы называется: "Традиции торжеств Нового года в русских и советских фильмах". Новый год является для россиян самым важным и самым популярным государственным праздником. По этой причине, потому что он так важен, возникло большое количество фильмов, которых главным сюжетом является проведение празднования Нового года. В русской кинематографии существуют также фильмы, в которых нет празднование Нового года основным сюжетом, но они стались составной частью телевидения во время Нового года.

Новогодняя тема появляется, чаще всего, в семейных комедиях, в романтических фильмах или в фильмовых мюзиклах.

Главной целью данной работы является анализ действий, происходящих в фильмах, на основании осмотра фильмов, в которых есть главным сюжетом празднование Нового года. Намерением является, прежде всего, сравнение фильма с традициями и обычаями. Другое сравнение касается также фильмов между собой. Предметом осмотра и сравнения - решение празднования Нового года и судьбы главных героев. С помощью результатов осмотра и сравнения можно объяснить, сохраняют ли или модернизируют ли кинорежиссеры традиции в данных фильмах.

Бакалаврская работа разделена на две части. Одна, часть теоретическая и вторая часть, практическая. Теоретическая часть включает в себя основные данные о государственном празднике. Данная часть содержит информации об его истории, о решении празднования Нового года по интерпретации других народов и христиан. В части далее можно найти, также, самые главные традиции и обычаи, касающиеся проведения торжеств Нового года. Описать развитие празднования Нового года и разницу между новогодними традициями разных народов является главной целью в главах этой части. Составную часть теоретической части бакалаврской работы создает, даже и объяснение разницы между Рождеством Христа, Новым годом и между Старым Новым годом. Теоретическая часть очень важна для практической и для последующего анализа фильмов.

Практическая часть работы занимается описанием и анализом одиночных фильмов,

в которых содержатся сюжеты новогодних торжеств. Из большого количества было избрано десять фильмов. Специальное внимание было предоставлено фильму "Ирония судьбы или С легким паром!". В одной главе описана символика весь фильма и его главных героев.

К главным источникам информации относятся: избранная литература, фильмы с новогодним сюжетом, авторские и интернет-статьи, русская интернет база фильмов и другие веб-сайты.

Первая глава занимается историей и происхождением празднования Нового года. Здесь соединены информации о том, где и когда начали люди праздновать данный праздник. Также можно узнать причины празднования, что является одной из целью этой главы. С помощью этих информации нам показана история древнего Рима и история введения юлианского календаря. К этой главе относятся еще информации о торжествах языческих народов. Этими народами являются кельты и славяне. Одна часть этой главы посвящена христианскому решению празднования Нового года. Составной частью вводной главы является, даже и, канун Нового года, это значит 31-ого декабря. .

В следующей главе соединены информации о праздновании Нового года в России. В первой части этой главы находятся данные о начале празднования этого праздника в древней Руси, дальше во время власти Петра Великого. В течение, когда был у власти Петр Великий, начали большие реформы, касающиеся исчисления летоисчислений, или дал приказы украсить город ветвями, также завел новогодние фейерверки и стрельбу из пушек. И изменил дату празднования Нового года из 1-ого сентябрю в 1-ого января. Эту статью об истории продолжает отрывок, касающийся елки, которая имела свои корни и большое значение в начале 19-ого века.

Традиции Нового года были должны узнать также период СССР. В это время случилась большая реформа религиозных праздников. Рождество Христово было отменено и елка, как символ этого праздника, была превращена в символ новогодний.

Потом следует обширная часть второй главы. Эта часть касается одного из главных

религиозных праздников. Это Рождество Христово. Характеристика этого праздника начинается с информацией о его истории, последует описание Сочельника, Святков и рождественских обычаев. Не отсутствует ни отрывок о праздновании "Старого" Нового года, которого традиция празднования возникла из-за разницы между юлианским и григорианским календарями.

Потом уже последует самая обширная и самая главная глава теоретической части бакалаврской работы. Глава занимается традициями, проводящимися в дни торжеств Нового года. Совместно к обычаям принадлежат информации о: елке, еде и напитках, о Деду Морозу и Снегурочке, подарках и о традиции гадания. На основании полученных информации из этой главы, может последовать практическая часть, к которой, кроме описания фильмов, принадлежат их анализы.

Для составления практической части было надо смотреть фильмы, заключающие в себе сюжет празднования Нового года. Из русской интернет базы фильмов было выбрано десять фильмов. Они устроены в хронологическом порядке. В первой период, точнее в эпоху СССР, включены фильмы: "Карневальная ночь", далее самый любимый фильм "Ирония судьбы, или С легким паром", "Старый Новый год" и мюзикл " Чародеи".

После того следует подробный анализ романтической комедии "Ирония судьбы...", составленный на основании прочитанной статьи, которая подробно занимается символикой этого новогоднего, ритуального фильма. Благодаря этому можно объяснить, в чем заключена популярность фильма, зачем слово "ирония" в названии и какие символы имеют значение для понятия глубокого смысла фильма.

Следующий подзаголовок по хронологическому порядку посвящен фильмам, которые были сняты в 90-ых годах 20-ого века. К этой категории принадлежат два фильма, "Сирота Казанская" и "Операция: С Новым годом!".

Последняя часть главы и работы содержит 4 фильма. Эти фильмы самые новые и кореспондуют с современностью. Были сняты после года 2000. Данным условиям отвечают следующие фильмы: "Ирония судьбы, или Виртуальный роман", "Ирония судьбы Продолжение", "Тариф Новогодний" и тоже очень популярные "Елки".

У каждого из фильмов есть: описание, анализ и сравнение с остальными фильмами или с традициями.

Главной целью бакалаврской работы было сравнение фильмов, которые содержат сюжет празднования Нового года. Действия фильмов сравнены с традициями и обычаями, и также между собой в разных категориях.

В течение этих анализов было замечено, что кинорежиссеры сохранили и намерены сохранять традиции празднования Нового года в отечественной кинематографии. Сохранялись следующие традиции: наряжание елки, встречи друзей и целых семей при богато накрытом столе, фейерверки. Также сохранился популярный и красивый обычай, получать и дарить подарки своим родственникам. Или получать подарки от Деда Мороза.

Модернизацию можно увидеть уже в трех фильмах. В этих действиях показан один из новейших обычаев, касающийся, прежде всего, мужчин. Это посещение русской бани. При её посещении происходит очищение от прошлого года и мужчины последовательно готовы встретить год новый. Единственной традицией, которую невозможно увидеть ни в одном выше указанном фильме, является традиция гадания.

Благодаря просмотру фильмов было замечено, что главным избранным жанром для фильмов с новогодней темой является комедия. Главным образом это романтическая комедия. Данный вывод подтверждает утверждение, которое упомянуто в вводной части работы. Истинными комедиями можно считать фильмы: "Операция: С Новым годом!", "Сирота Казанская" и, с небольшими чертами сатиры, "Старый Новый год".

Анализ также показал то, что просмотр новогодних фильмов не только продолжает празднование праздника, но даже и он считается одной из новых новогодних традиций. Главным ритуальным фильмом уважают романтическую комедию "Ирония судьбы...".

Помимо уже сказанных источников информации, главными источниками являются фильмы. Для достижения хорошего перевода из русского языка на чешский, был использован переводный словарь. У меня была тоже возможность воспринять

проблематику работы с русским языком в фильмах.

Литературное творчество этой бакалаврской работы было для меня большим вкладом для моего культурного понимания жизни в России. В этом также содействие осознания того, что один день может иметь такое большое значение для огромного российского народа. По сравнению празднования Нового года в России, Чешской республике бы было должно еще много работать на этом. Для нас, чехов, это только концом прошлого года и началом года следующего. Россияне этого праздника очень ценят. Они его считают прощанием с прошлым годом и встречают новый год как начало чего нибудь нового, лучшего. Конечно, что они его встречают безудержными торжествами. Равным способом на меня воздействовало большое внимание, которое русская кинематография оказывает этому празднику и в как огромном числе фильмов он уже стал ключевым сюжетом. Просмотр этих фильмов для меня не был только задачей. Несколько фильмов мне очень понравилось. Я думаю, что эти фильмы бы могли стать также моими ритуалами в день встречи нового года, потому что они точно по моему вкусу, что значит они романтическими, остроумными и человеку при их просмотрах возникает возможность отдыха.

8 Zdroje informací

Seznam použité literatury

LAVRENT'JEVA, Ljudmila Sergejevna a Jurij Ivanovič SMIRNOV. *Kul'tura ruskogo naroda: obyčai, obrjady, zanjatija, fol'klor*. Sankt-Peterburg. s. 445. ISBN 59-343-7117-7.

STĚPANOVÁ, Ludmila a Zdeňka VYCHODILOVÁ. *Reálie současného Ruska*. 1. vyd. Olomouc: Univerzita Palackého v Olomouci, 2011, s. 89. ISBN 978-80-244-2855-0.

VEČERKOVÁ, Eva a Věra FROLCOVÁ. *Evropské Vánoce v tradicích lidové kultury*. Vyd. 1. V Praze: Vyšehrad, 2010, s. 516. ISBN 978-807-4290-060.

Slovník

Rusko-český, česko-ruský velký slovník. 1. vyd. V Brně: Lingea, 2009, 1359 s. ISBN 978-808-7062-654.

Internetová kniha

Нэй Вероника . *Русский праздник. Традиции и обычаи* [online]. 2011. [cit. 2015-03-28]. ISBN 978-5-386-02671-4. Dostupné z: http://bookz.ru/authors/veronika-nei/russkii-_110/page-2-russkii-_110.html

Internetové zdroje

Keltské svátky. *Keltský horoskop*. [online]. [2013] [cit. 2015-01-22]. Dostupné z: <http://keltsky-horoskop.cz/keltove/keltske-nabozenstvi/keltske-svatky/>

Ruská Atlantida – Zprávy – Kultura – Hlas Ruska. *rádio Hlas Ruska*. [online]. 20 července 2011 [cit. 2015-04-09]. Dostupné z: <http://cz.sputniknews.com/czech.ruvr.ru/2011/07/20/53476454/>

1 января Новый год >>> Русские праздники, приметы, обычаи и традиции . *Русские обычаи – Пословицы, народные приметы и традиции праздников на Руси*. [online]. © 2008 [cit. 2015-03-28]. Dostupné z: <http://russian-traditions.ru/noviy-god/#more-1>

Алим Юсупов . В России новогодние овачения главы государства стали доброй традицией . *Первый канал* . [online]. 31.10.2010 [cit. 2015-04-13]. Dostupné z: <http://www.Itv.ru/news/social/168213>

КиноПоиск – Все фильмы планеты . *КиноПоиск – Все фильмы планеты* . [online]. © 2003–2015 [cit. 2015-04-12]. Dostupné z: <http://www.kinopoisk.ru/>

Лесскис Наталья . Журнальный зал|НЛО ,2005 Н76|Наталья Лесскис – Фильм \”Ирония судьбы...\" : от ритуалов солидарности к поэтике измененного сознания. . *Журнальный зал в РЖ*. [online]. [2005] [cit. 2015-04-09]. Dostupné z: <http://magazines.russ.ru/nlo/2005/76/le.html>

Лицом в традиции – хиты русского новогоднего стола. *Защищать Россию* . [online]. 29.12.2014 [cit. 2015-03-28]. Dostupné z: http://defendingrussia.ru/love/hity_russkogo_novogodnego_stola

Новый год – 1 января. История и особенности праздника в проекте Календарь праздников 2015 . *Calend.ru Календарь событий* . [online]. © 2005—2015 [cit. 2015-01-22]. Dostupné z: <http://calend.ru/holidays/0/0/293/>

Новый год – Языческие и народные праздники славян. *Славянская слобода* . [online]. © 2001 – 2014 [cit. 2015-01-22]. Dostupné z: <http://slavians.myfholology.info/holidays/new-year.html>

Рождество Христово – О Рождестве, Новом годе и елке. *Пасха – Самый радостный праздник*. [online]. © 2006—2013 [cit. 2015-04-04]. Dostupné z: <http://rojdestvo.paskha.ru/Russia/yolka/>

Старый Новый год – 14 января. История и особенности праздника в проекте Календарь праздников 2015. *Calend.ru Календарь событий* . [online]. © 2005—2015 [cit. 2015-03-25]. Dostupné z: <http://www.calend.ru/holidays/0/0/5/>

ANOTACE

Jméno a příjmení autora: Alena Benadová

Název katedry: Katedra Slavistiky

Název fakulty: Filozofická fakulta Univerzity Palackého v Olomouci

Název bakalářské práce: Tradice oslav Nového roku v ruských a sovětských filmech: nový smysl starých zvyků

Vedoucí bakalářské práce: Mgr. Jekatěrina Mikešová, Ph.D.

Počet stran: 37

Počet znaků: 67 269

Počet použitých zdrojů: 3 knižní publikace, překladový slovník, internetová kniha + 11 intrnetových odkazů

Klíčová slova: film, tradice, zvyky, Nový rok, Vánoce, svátek, oslava

Charakteristika bakalářské práce:

Bakalářská práce se zabývá pojetím oslav Nového roku v ruských a sovětských filmech. Práce se dělí na dvě části, část teoretickou a část praktickou. Teoretická část obsahuje informace o původu oslav Nového roku a o jeho historii v Rusku. Dále jsou jednotlivé kapitoly a podkapitoly věnovány tradicím vánočním a, především, novoročním a také oslavám svátků Pravoslavných Vánoc a Starého Nového roku. V praktické části jsou uvedeny jednotlivé filmy, které jsou natočeny na motivy oslav Nového roku. Filmy jsou chronologicky seřazeny v kapitolách a podkapitoly obsahují popisy filmů a srovnání jejich oslav s tradicemi a zvyky, uvedenými v teoretické části. Jedna podkapitola je také věnována filmu "Ironie osudu, aneb Rozhodně správná koupel!", který je považován za jeden z novoročních rituálů.

ABSTRACT

Name and surname: Alena Benadová

Department: Department of Slavonic Studies

Faculty: Philosophical Faculty, Palacký University Olomouc

Name of the work: The tradition of celebrating the New Year in Russian and Soviet films: a new meaning of old traditions

Head of the work: Mgr. Jekatěrina Mikešová, Ph.D.

Number of pages: 37

Number of characters: 67 269

Number of sources: 3 books, bilingual dictionary, online book and 11 internet links

Keywords: movie, tradition, custom, New Year, Christmas, holiday

Summary:

The Bachelor thesis deals with a conception of celebrating the New Year in Russian and Soviet films. The work is divided into two parts, theoretical and the practical. The theoretical part includes information about the origin of New Year's celebrations and its history in Russia. Furthermore, the individual chapters and subchapters devoted to Christmas traditions and, especially, the New Year's and to celebrations of Orthodox Christmas and Old New Year. In the practical part are listed individual films, based on the motives New Year's celebrations. Movies are chronologically arranged in chapters. Subchapters include descriptions of films and comparison of their celebrations with traditions and customs, from the theoretical part. One subchapter is also devoted to "The Irony of fate, or Enjoy your bath!", which is considered one of the New Year rituals.